

Цијена:

За Црну Гору на годину 8
круза, на по године 4 круза;
За Аустро-Угарску Босну и
Херцеговину на годину 12 кр.
ка по године 6 круза.

За сас остале земље годишње
30 франка у злату, на по го-
дину 10 франка у злату.

Прегледата се прима само у
годинама и полугод. роковима.

Појединач бр. 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Прегледата се шаље пошта-
ском упућеним, само у непо-
средно администрацији „Гласа
Црногораца“ за Цетиње, а може
је изручити „Волжу Рамада-
новићу, К. Ц. агенту у Метор.

Дописи се шаљу Уредништву,
Ручкопис се не враћају.

За огласе плаћа се: за сва-
ку рјеч или за број од чет
ликова по 4 пара за прва
пут, а за сваки даљи пут по
2 пара.

Власник: Државна Штампарија

Издаје се суботом

Одговорни уредник: С. Рамадановић

Педесетогодишњица владања Његовог Краљевског Височанства КЊАЗА ГОСПОДАРА НИКОЛЕ I

Његово Краљевско Височанство Књаз НИКОЛА Први, наш љубљени Господар, навршује ове године у мјесцу августу педесет година на Пријестолу Црногорском, владајући срећно и славно.

Ми, савременици Његови, живи свједоци Његовијех очинскијех напора, посвећених добру наше миле Отаџбине, осјећамо у овим данима да нас срце зауставља, осјећамо да смо на одморашту једне велике епохе народнога и државног живота, гдје ваља стати и оданути. Осјећамо протичају ових тренутака као да се стишава умор у души нашој послјије дугога пута, кад се очи саме подижу небу тражећи Онога, коме треба првом благодарити, носећи и нас собом, да се тамо исповједимо, одакле се враћамо да прослаavimo дан, који нам је Бог својим благословом подарио, кад можемо поносно погледати на наше културне тековине, на славу нашега оружја, које нам је удвојило Отаџбину, и на стечени углед у свијету, и из дубине душе ускликнути: Хвала и слава Господару.

Педесет година Он високо носи пред нама косовску заставу слободе, водећи нас у борбе противу непријатеља рода српског; педесет је година Он носио пред нама буктињу просвјете, пјевајући, негујући књигу, подижући школе и цркве; педесет је година предњачио Он час с мачем, час с пером у руци, водећи нас побједама и слави; педесет је година Он с висине Пријестола очински бдио над нама и нашом Отаџбином, крчио јој путеве кроза непознати свијет, тражио јој и налазио пријатеља, проносећи име црногорско и онуда, куда донде није пролазило; педесет је година, најзад, Он био међу нама први неимар на изиђивању Црне Горе, први радник на њиви њенога културног напретка, први који нас је упућивао куда ћемо и камо с мачем и књигом. Он први, ми за Њим, и ово што данас имамо дјело је Његовијех руку, Његова духа, Његовога очинског стараша и Његове очинске благодсти да нам омили труд, који смо према својим скромним силама уложили, потпомажући Га.

Он је од српских владалаца до данас једини, који је доживио педесет година на Пријестолу, и једини који је сложио мач и перо, и тиме доказао, да се може бити и просвијећен и јунак.

Ови историјски тренуци, ови дани пуни Божјега благослова, ова свечаност у души нашој постаје још свечанија кад помислимо, да са слављем педесетогодишњице владања Господаревог пада и педесетогодишњица ступања у брак с избраницом свога срца, сада нашом милостивом и узвишеном Књагињом МИЛЕНОМ, добром мајком народа црногорског.

Златни пир Њиховијех Краљевскијех Височанстава је и златни печат у повјесници Црне Горе, ударен на завршетку ове велике епохе.

Вјенчани под вијенцима наше свете православне цркве прије педесет година, данас, послјије педесет година, вјенчава Их благодаран народ вијенцима славе.

Ово, зато, није само Њихов пир, него и наш. Њима је златан по срећноме и дугом брачном животу, нама, заједно с Њима, по златним плодовима Њиховим, у милим синовима, снахама, зетовима, кћерима и унучадима, и још по златним тековинама културним, којима су Они били такођер отац и мајка.

Како да излијемо своја срца, која излива траже? Како да се одужимо Витешком Господару и нашој милој узвишеној Књагињи за толика добра, која су учинили народу Црне Горе и његовome културном напретку?

Одужити Им се можемо само признањем и благодарношћу. Помолимо се Свевишњему Богу за Њихово здравље, дуг живот и срећу, и прослаavimo достојно, како нашем јуначком и честитом народу доликује, педесетогодишњицу Њиховога срећног и славног владања на Пријестолу Црне Горе.

Њима нашу синовљу благодарност, повјесници повјеравамо Њихова велика дјела, а потомству неувели вијенац славе, који су стекли.

Ма гдје Србин огњишта свога имао, ма гдје се Црногорац Богу молио, нека нам се сви придруже и нека се прибирају, да ово ријетко опште-народно славље достојно прослаavimo. Дани 15., 16. и 17. августа т. г. биће дани тога великог славља, кад ћемо дати видљиве знаке своје радости.

Тихи хор сложних срдаца наших узнијеће неписану и неиспојану пјесму осјећаја наших Божјем Пријестолу, па онда Пријестолу наших милих Слављеника, великоме имену Господара и Књаза нашег НИКОЛЕ Првога и Његовој Узвишеној Супрузи Књагињи МИЛЕНИ.

Цетиње, 20. марта 1910. год.

ПРЕДСЈЕДНИК

Централног Одбора за прославу педесетогодишњице владања
Њ. Кр. Височанства Књаза Господара

Митрополит МИТРОФАН

Ч Л А Н О В И:

Д-р Божидар Перазић, Војвода Гавро Вуковић, Живко Драговић, Ђакон Иво Калуђеровић, Сердар Јанко Вуковић, Јован Матановић,
Лабуд Гојнић, Лазар Мијушковић, Марко Ђукановић, Медо Лукачевић, Мило Дожић, Ристо В. Поповић, Славо Рамадановић,
Стеван Ј. Радосављевић Бдин, Филип Јерговић.

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ НИКОЛА I

по милости Божјој КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Одобрени смо и одобравамо ријешење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 1909. годину, које гласи:

да се Блажу Врбици, царинику царинарнице Његушке, проведене године службе у звању чиновника монопола соли у Котору, за вријеме од 1. марта 1878. године до 1. маја 1889. године, уваже у године службе за пензију.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 12. марта 1910. год.

НИКОЛА с. р.

(М. П.)

Видио и ставио државни печат:
Чувар државног печата,
Заступник Министра Правде,
Министар Просвјете и Цркв. Послова,
П. Вучковић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

МИ НИКОЛА I

по милости Божјој КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Одобрени смо и одобравамо ријешење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 18. новембар 1909. год., од 20. јануара ове године, које гласи:

„Да се удовици покојног д-ра Хаџопула издаје стална годишња помоћ од (480) четири стотине и осамдесет перпера, до пунолјетства његовог најмлађег дјетета“.

Заступник Нашег Министра Унутрашњих Дјела, Председник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Иностранних Дјела и Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврше овај указ.

Цетиње, 12. марта 1910. год.

НИКОЛА с. р.

(М. П.)

Видио и ставио државни печат:
Чувар државног печата,
Заступник Министра Правде,
Министар Просвјете и Цркв. Послова,
П. Вучковић с. р.

Заступник Министра Унутрашњих Дјела,
Председник Министарског Савјета,
Министар Иностранних Дјела,
Д-р Л. Томановић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

МИ НИКОЛА I

по милости Божјој КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина, а по саслушању Нашег Министарског Савјета и одобрењу Државног Савјета, а на основу тачке б. чл. 120. устава, ријешили смо и рјешавамо:

Одобрава се Министру Финансија и Грађевина, да на терет ово-годишњег буџетског кредита, одобреног на „ванредне државне потребе“, партија 192., може издати Министру Иностранних Дјела П 10.000 (перпера десет хиљада) на потребе одобрене ријешењем Министарског Савјета од 5. и 13. о. м.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 20. марта 1910. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

Правилник

О власницима кола, кочијашима и колској тарифи

Да би се избјегле све неприлике и неспоразуми, који би могли наступити између путника и власника (сопственика) кола или кочијаша, нашао сам за потребно издати овај Правилник, по којему се власници кола и кочијашима имају тачно управљати, ако не би жељели потпуно казнама, предвиђеним у „Правилнику о обезбјеђењу колских путова и сигурности“.

ДИО I.

о власницима кола.

1.) Кола, која власници дају под кирију, морају бити јака, чиста, потпуно уредна и удешена за послугу, којој су намијењена.

2.) Хамове, узде и сву осталу опрему, дужни су власници вазда држати у добром стању.

3.) Коње од упрезања треба добро хранити и чисто држати; мршаве и по кожи одрте коње забрањено је свакоме упрезати.

4.) Власник кола не смије нипошто већу кирију наплаћивати, него што је у колској тарифи назначена; дочим за нижу цијену слободно је дати кола, како се с ким погоди.

5.) Кад један, два или три путника затраже тромјесна кола, па кочијаш додјера четворомјесна, ови нијесу дужни платити већу цијену, него за тромјесна кола по колској тарифи.

6.) Ако у колима нијесу сва мјеста потпуњена, путник-ци имају право примити у колима онолико особа, колико је упражњених мјеста, без питања власника или кочијашева, нити какве новчане накнаде за то.

Власник или кочијаш, пак, немају право потпуњити упражњено мјесто у колима без питања и пристанка путника на то.

Сједиште код кочијаша не могу ни путници ни кочијаша без међусобног споразума другој којој особи уступити.

7.) Путници имају право носити са собом пртљаг по 15 килограма. Поред тога свако упражњено мјесто у колима могу замијенити са пртљагом тежине 30 килограма, али путнички пртљаг не смије бити такве природе, да би се њим кола поштетила или обрљала.

8.) Власници кола морају имати на угледном мјесту у колима или кочијаша при себи штампану колску тарифу на таблички од хартије и на захтјев путника увијек је показати.

9.) Власници кола не смију никоме одрећи своја кола без основног разлога, као: рђаво стање или поправка кола, слабост кочијаша или коња. У противном, онај који тражи кола, има право на свој трошак да утврди немогућност војње, па ако се докаже противно, онда се власник подвргава казни, прописаној чл. 13, а дотичноме се повраћа депоновани комисијски трошак коју плаћа такође власник кола.

10.) Власници кола, који желе с колима или карима радити у унутрашњост дужни су имати дозволу.

За све власнике, стране поданике, чије је сједиште у иностранству а који желе упражњавати ту радњу кроз унутрашњост, дозволу издаје Обласна Управа на Цетињу. За све остале наше и стране поданике, она Обласна Управа или општинска, гдје није обласно мјесто, гдје су стално настањени.

Дозвола се издаје само оним власницима, чија су кола и кари уредни и одговарају погодбама, прописаним овим правилником.

ДИО II.

О кочијашима.

1.) Кочијаша треба да буду извјезбани у кочијашењу, а с путницима увијек уљудни и предусретљиви.

2.) При војењу кола дужни су се кочијаша увијек држати десне стране пута.

3.) Кочијаша, кад сусрету којег члана Владајућег Дома, било у колима, аутомобилу, на коњу или ијешке — дужни су гонити кола умјереним кораком.

У таквим приликама путници не смију силазити с кола, већ сједићи нужни поздрав из кола указати.

4.) При тјерању и размињивању кола, кочијаша су дужни давати један другоме

знак, како би пут био слободан, да се не би каква неприлика догодила.

5.) При устављању кола или скраћивању корака коњима, кочијаш је дужан дати знак кочијашу иза њега, како би и он то исто учинио.

6.) На завојцима (окукама) пута, кочијаш мора лагано гонити; тако исто кад га смета стијени или страна, да пред собом не може виђети пут даље од 20 метара, дужан је дати нужни знак, како би га чуо кочијаш или кираџија, који с противне стране долази.

7.) Кочијаш је дужан упалити кад путује ноћу један фењер, а кад у варош долази обадва.

8.) Било дању или ноћу, кочијаш је дужан гонити коње кроз варош умјереним, а никако брзим кораком.

9.) При тјерању кола дужни су кочијаша бити на опрези и давати знак, да се народ чува и стоку с пута уклања, јер ће за све рђаве случајеве бити строго одговорни.

10.) Кочијаша се не смију опијати уз пут нити спавати приликом гоњења кола.

11.) Кочијаша не смију упрезати напоред више од три коња (двоспрег могу), нити товарити више од 1600 килограма тежине.

12.) Кола, узета под кирију за одлазак и повратак, морају остати на расположење путника без икакве накнаде за чекање, и то по 3. часа на сваких 15. километара учињеног пута, а по 2. часа за одстојања од 5. до 10. километара, и по 1. час за одстојање до 5. километара.

Ако се путник и кочијаш споразумију, могу кренути прије или послје горе назначеног времена, али путник не може никако захтијевати да га кочијаш дуже времена чека, него је то прописано, и за свако дуже чекање морају се претходно погодити.

У случају да се коњи поболе или кола оштеге, кочијаш може захтијевати од путника да доцније крене, док не би нашао друге коње или док не би кола поправио.

13.) Ако би путник желио продужити путовање даље од мјеста, до којег је кола погодио, дужан је надоплатити као сувишак на сваки даљи километар 1. перпера за тромјесна а 2. перпера за четворомјесна кола.

14.) У случају да се кола оштеге или који други дио од запреге прекине, или се каква штета догоди кривоцом кочијашевом, и тиме се проузрокује штета путницима или стварима, одговоран је власник кола за накнаду проузроковане штете у корист оштећених, ако се то није догодило узроком неке силе, којој се није могло одолети.

15.) Власници кола не смију примити кочијаша на службу ако нема за кочијашење дозволу.

За све кочијаше, стране поданике, чије је сједиште у иностранству, а који желе упражњавати кочијашку радњу кроз унутрашњост, дозволу издаје Обласна Управа на Цетињу. За све остале наше и стране поданике дозволу издаје она Обласна Управа, или општинска управа, гдје није обласно мјесто, гдје су стално настањени.

Дозвола се издаје само онијема, који су извјезбани у кочијашењу и доброг су владања.

ДИО III.

Тарифа за тромјесна и четворомјесна кола

Редни број	Тромјесна		Четворомјесна			
	перпера	перпера	перпера	перпера		
1	Од Цетиња до Котора или обратно	26	30	за одлазак и повратак	45	50
2	Од Цетиња до Његуша или обратно	15	20	за одлазак и повратак	22	30
3	Од Његуша до Котора или обратно	15	20	за одлазак и повратак	22	30
4	Од Цетиња до Ријеке или обратно	14	18	за одлазак и повратак	20	24
5	Од Ријеке до Подгорице или обратно	16	20	за одлазак и повратак	22	26
6	Од Подгорице до Дан. Града или обратно	10	14	за одлазак и повратак	16	20
7	Од Дан. Града до Никшића или обратно	18	20	за одлазак и повратак	26	30
8	Од Ријеке до Вира или обратно	14	18	за одлазак и повратак	20	24
9	Од Вира до Бара или обратно	20	26	за одлазак и повратак	30	36
10	Од Подгорице до Главнице или обратно	10	14	за одлазак и повратак	16	20
11	Од Дан. Града до Острога или обратно	16	20	за одлазак и повратак	24	30
12	Од Никшића до Острога или обратно	16	20	за одлазак и повратак	24	30
13	Од Цетиња до Подгорице или обратно	26	30	за одлазак и повратак	40	50
14	Од Подгорице до Никшића или обратно	26	30	за одлазак и повратак	40	50
15	Од Цетиња до Никшића или обратно	50	65	за одлазак и повратак	80	100

ДИО IV.

1.) Свима Обласним Управама, општинским управама, гдје није обласно мјесто и шлеменском кашетану на Његушима спада у дужност да саслушавају жалбе, које би им путници или друга лица подносила против власника кола или кочијаша, и да их према њиховим кривоцима,

у колико се не би противило судској надлежности, казне у смислу „Правилника о обезбјеђењу колских путова и сигурности провоза истијема II и III дио.“

2.) Наређујем власницима кола и кочијашима, да се тачно по овом Правилнику управљају, а управним властима да га у свему и према свакоме тачно примјењују.

3.) Овај Правилник ступа на снагу од дана његова обнародовања у службеном листу, када престаје да важи Правилник од 8. маја 1904. године у број 2133.

Број 2258.

Цетиње, 15. марта 1910.

Заступник Министра Унутрашњих Дјела,
Председник Министарског Савјета,
Министар Иностранних Дјела,
Д-р Л. Томановић с. р.

Измјене и допуне

У правилнику о обезбјеђењу колских путова и сигурности провоза истијема.

ДИО II.

О иступима и казнама које се односе на власнике кола и на кочијаше.

1.) Ко зауставља кола ради починка на тјешњим мјестима, гдје се двоје кола не могу лако разминути, да се казни са 5 перпера.

2.) Ко товари кола (каре, волујска кола) разном дрвенаријом (греде штице, држала, кашуни и т. д.) са стране кола (побочно) а на сметњу је и заузима већи простор, него што обично кола заузимају, да се казни са 12 перпера.

3.) Ко тјера кола или каре, ма које врсте (осим волујских), без упаленог фењера ноћу, да се казни са 10 перпера.

4.) Кочијаш који остави кола или коње саме на путу, као и онај, који под тешким теретом гони брзим трком теглећу и товарну животињу, да се казни са 10 перпера.

5.) Ко употребљује мршаве и по кожи одрте (рањаве) коње или другу марву за тегљење или товарање, да се казни са 20 до 100 перпера.

6.) Ко не држи чисто и уредно кола са осталом опремом (хамови, узде и т. д.) у добром стању, да се казни од 20 до 50 перпера.

7.) Ко упреже напоредо више од три коња да се казни са 20 перпера.

8.) Ко упреже низа страну три коња, да се казни са 10 перпера.

9.) Ко товари на карима и у одрте теретним колима више од 1600 килограма (16 квинтала) да се казни са 50 перпера.

Ко би, пак, желио да товари више од 16 квинтала, дужан је утврдити ширину шина на колима према унутрима, која се могу добити у одјељењу за грађевине и саобраћај Министарства Финансија и Грађевина.

10.) Кочијаша који се буду пјанили или спавали приликом гоњења кола (кароце, кари и т. д.) да се казне први пут са 20. перпера, за други пут са 50. перпера, а за трећи пут забраниће им се упражњавање кочијашке радње.

11.) Кочијаша, који при тјерању, размињивању и устављању кола дуж пута, а особито на окукама не пазе на друга кола која су пред њима, за њима или са стране и не дају на нужни знак, а тако и народу, који путем иде или стоку гони — да се казне од 20 до 50 перпера.

12.) Ко поступи противно правилнику о колској тарифи и наплићује од путника већу таксу за подвоз, него што је прописана, да се казни први пут са 50 перпера, други пут са 100 перпера а трећи пут забраном упражњавања кочијашке радње.

13.) Власници кола или кочијаша, који одрекну кола без основног разлога, да се казне са 50 перпера.

ДИО III.

Опште одредбе.

1.) Све оштете, глобе, накнаде за трошкове и поправке, на које су кочијаша или друга лица према закону и овоме правилнику осуђени, па их не би били у стању платити, платиће их власници кола и коња.

2.) Ко год прокаже лица, која су каква иступ на путу учинила, добиће на име награде половину од глобе, која се од кривца наплати; друга пак половина припада државној каси, а служиће искључиво за градњу и поправку путова.

3.) Гдје тачно нијесу у овом правилнику предвиђене казне, већ само означене границе истијема, управне власти издаваће своја рјешења према врсти истуша, начину извршења истога, владању иступника, учињеној штети и осталим околностима.

4.) Гдје није тачно у овом Правилнику одређена казна за поновне иступе, управне власти казниће кочијаше са двоструком глобом, а кад би више пута иступили, могу им и дозволу одузети.

5.) Све глобе, које се односе на иступе, дио II., по преслушању кривца, дужне су обласне управе односно општинске гдје није обласно мјесто и плем. капетан на Његушима, наплатити у року од 15. дана, у којем времену окривљена странка има право жалбе Министарству Унутрашњих Дјела, чија су рјешења извршена.

ДОДАТАК.

За Цетиње и околину.

1.) Сваки је слободан узети кола за мјесто и околину и циљу шетње и излета и плаћа за први час 5. перпера а за сваки други по 3. перпера.

2.) За одлазак на Ловћен плаћа се за кола 12. перпера, а за одлазак и повратак 18. перпера.

3.) За возњу ноћу — послје 9. часова — плаћа се за први час 6. а за сваки други по 4. перпера.

Остале вароши прописале таксе за возњу у истијема и околини и претходно поднијети на одобрење Министарству Унутрашњих Дјела.

Наређујем свима управним властима да се строго и у свему придржавају овога Правилника као и да га саопште народу и упознаду га са истијем.

Број 2258. Цетиње, 15. марта 1910. г.

Заступник Министра Унутрашњих Дјела,
Председник Министарског Савјета,
Министар Иностранних Дјела,
Д-р Л. Томановић с. р.

НАРЕДБА

Свима обласним Управама

Наређујем свима обласним Управама, да издаду наредбе управама варошких општина, да у смислу „Правилника о власницима кола, кочицама и колској тарифи“ од 15. марта ове год. број 2558. свака варошка општина образује комисију од три лица, у коју улазе: марвен лекар, а гдје овога нема обласни или физикус, један општински часник и један полицијски чиновник, који ће у заједници комисијски извршити преглед коња, кола, кара и свега прибора у смислу прописа поменутог „Правилника“ и поднијети свој реферат о нађеном стању управи општине, ова тој Управи а Управа Министарству, како би се забранила радња сваком власнику кола, чии коњи, кола, кари и цио прибор не одговарају прописима оменутог „Правилника“.

Овај посао има се извршити најдаље до 20. априла, кога дана имају бити у Министарству реферати свих комисија.

Број 2258.

Цетиње, 15. марта 1910. г.

Заступник Министра Унутрашњих Дјела,
Председник Министарског Савјета,
Министар Иностранних Дјела,
Д-р Л. Томановић с. р.

РАСПИС

Часном и пречасном обојега реда свештенству Митрополијске Епархије

Књ. Министарство Просвјете и Црквенијех Послова извољело је спровести Консistorији акт од 13. марта ов. год. бр. 673. следећег садржаја:

„Високопречасној Консistorији ЦЕТИЊЕ“

6. априла т. г. навршује се 25 година од дана посвећења за Митрополита Црногорског и Врлског Његовог Високопречасног Господина Митрофана Бана.

Министарство Просвјете и Црквенијех Послова сматра својом св. дужношћу препоручити тој Консistorији, да иста обавијести обојега реда свештенство своје Епархије, да се поменутог дана у храмовима Божијим одслужи благодарене Богу, за здравље, дуг живот и душевни мир Високопречасног Митрополита Господина Митрофана“.

Више цитирани акт Књ. Министарства, Консistorија спроводи свештенству ради знања и односног управљања.

Број 902. Из Консistorије Цетињске, 15. марта 1910. год. Цетиње.

РАСПИС

о изборима трговачких одбора

Трговачки законик од 22. јануара 1910. год. „добиа обавезну силу“ 1. априла. Питање правне ваљаности трговачких послова (§§ 164. и 166. т. з.) као и сва друга питања, која спадају у подручје њим обухваћено, рјешаваће судови, почевши са 1. априлом искључиво према прописима овога законика или према унутршњима, која су њим дата.

Странкама у трговачким споровима да то је право захтјева да учествује у рјешавању мјесто кога од судија један члан трговачког одбора (§ 167. т. з.). (Овим није дато странкама право да означају и особу судије, који има бити замијењен чланом трговачког одбора, у колико нема мјеста искључењу према чл. 28. „законика о судском поступку у грађанским парницама“; а тамо наведени разлози искључења важе и за чланове трговачких одбора).

Да бих благовремено поставио судове у положај могућности пуноважног рјешавања, а на основу § 171. т. з., наређујем:

Чл. 1.

Чланове трговачких одбора бирају трговци обласних вароши: Цетиња, Подгорице, Никшића, Колашина и Бара. (§ 171. т. з.) За чланове одбора могу бити изабрани само мјесни трговци, који су стекли активно право избора према чл. 3. овога расписа.

Чл. 2.

Гласање је јавно. (§ 171. т. з.) Гласају само они мјесни трговци, који су уведени у бирачке спискове.

Чл. 3.

Бирачке спискове састављају председници општина на основу података о извршењу тач. 10. чл. 46. „Закона о уређењу варошких општина“ од 12. септембра 1903., а сагласно прописима дијела II. „закона о изборима народнијех посланика“ од 5. јануара 1907. г.

Чл. 4.

Спискови морају бити поднесени на одобрење општинском суду, који ће их, за знак да их је одобрио, овјерити својим печатом. Три дана прије избора, т. ј. 25. марта, спискови ће бити изложени у канцеларији општинског суда. Сваки општинар моћи ће списак прегледати и затражити од општинског суда, да се њему учине исправке, које се могу односити на њега или кога другога. У колико би општински суд потраживање одбио, општинар има право жалбе на мјесни Обласни Суд, који мора донијети ријешење по жалби у року од 24 сата. Ријешење Обласног Суда је извршно. Жалбе, које нијесу благовремено поднешене, суд ће одбијати и не упуштајући се у расматрање жалбеног предмета.

Чл. 5.

Избори ће се извршити 28. марта у згради мјесне основне школе. Почињу у 8 сати прије подне и трају до 12. Изборима ће руководити одбор од три лица: председник општинског суда или његов заменик и два члана општинског одбора, које овај буде за ту сврху изабрао.

Чл. 6.

Бирачи ће гласати истовремено за све кандидате и то на начин, како је одређен прописима закона о изборима народних посланика од 5. јануара 1907., односно закона о његовим измјенама и доунама од 9. фебруара 1910. год.

Чл. 7.

Питања о проглашењу изабраних за одборнике, о потребама поновног избора, о праву жалбе противу изборних неправилности као и о казнама због недозвољених агитација у изборној борби, имају се просуђивати аналогно према прописима у чл. 6. цитираног закона.

Чл. 8.

Наређујем Обласним Судовима и председницима општина, побројаних у чл. 1, да се побрину о извршењу овог расписа.

Број 1418.

Цетиње, 18. марта 1910. год.

Заступник Министра Правде,
Министар Просвјете и Цркв. Послова
П. Вучковић.

Министар Финансија и Грађевина извјештава све државне и општинске власти, да је на основу највишега овлашћења садржаног у указу Његовог Краља. Височанства Књаза Господара од 2. марта т. г. ријешењем својим од 17. марта т. г. Број 1030, одлучио, да се нови црногорски златан новац, искован у Царској и Краљевској Ковници у Бечу, пусти у тецај на дан Благовијести 25. марта т. г.

Количине и врсте златног новца, који ће се пустити у тецај, су следеће:

300 (три стотине) комада од по 100 (стотину) Перпера;
30.000 (тридесет хиљада) комада од по 20 (двадесет) Перпера, и
40.000 (четрдесет хиљада) комада од по 10 (десет) Перпера.

Укупно 70.300 (седамдесет хиљада и три стотине) комада у вриједности 1.030.000 (један милион и тридесет хиљада) Перпера.

Златни новци, пуштени у тецај, морају се на свима државним и општинским благајнама, као и код свију државних и општинских власти, како издавати тако и примати по пуној вриједности која је на њима означена.

Наређује се свима државним и општинским властима, да у своме подручју ово уобичајеним начином објаве, а свима државним и општинским властима да по овоме наређењу у погледу пријема и исплате новца строго поступају.

Број 1584.

Цетиње, 19. марта 1910. год.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

Ријешењем заступника Министра Правде, од 19. марта о. г. к броју 1411., а на основу чл. 8. Закона о јавним правозаступницима, постављен је за јавног правозаступника г. Радисав Н. Лучић, свршени правник, при Књ. Обласном Суду Никшићском, са сједиштем у Никшићу.

К Броју 1411. Из Канцеларије Књ. Министарства Правде. 20. марта 1910. год. Цетиње.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести.

— Њ. Кр. В. Престолонаследник Књаз Данило стигао је ономадне с Тополице у пратњи министра-председника г. д-р Л. Томановића и министра просвјете г. П. Вучковића, који су били Његови гости на Тополици, док су боравили у Бару поводом свечаног погребца пок. Српског Примаса.

— Њ. В. Књаз Мирко допутовао је с Крушевца на Цетиње.

— Г. Тодор Петковић, оvd посланик Краљевине Србије, вратио се са одсуства из Дубровника.

— Г. Бомон, оvd отпраник Велике Британије, вратио се је с гостпољом на Цетиње са кратког одсуства.

Сахрана Арцибискупа Милиновића

Бар, 16. марта.

Освануо је дан прелијеп. Изјутра рано већ се народ у свечаном руку са свих страна прикупљао око тужне Арцибискупије. Ту су и депутације прекограничне из блиског Спича и Шушања. Мноштво народа стоји нијемо непомицно, а само се чује глас звона наизмјенце, гдје куће у једнаким размацима. Од врата црквене авлије до црквених врата питомци подофицирске школе упараћени чине шпалир, да је слободан улазак у Цркву. У осам сати свештенство је са Бискупом Которским, пресвијетим г. Ућелинијем, уз пјевање кора пренијело из куће мртвачку скрињу, за којом је одио секретар и привремени управитељ арцибискупије Фра Метод Ратић, па Министар председник г. Томановић са Епископом Кирилом, председником Народне Скупштине г. Ђукановићем и обласним управитељем г. Татаром.

Док се скриња намјестила, у цркви је свак заузео своје мјесто, и одмах је отпочела свечана миса бискупска. По свршетку мисе изашао је фратар Беламарић из Сиња, који је у име далматинске фрањевачке редо-државе, којој је припадао пок. Арцибискуп, чистим српским језиком, држао панегирик великом Покојнику.

За то вријеме дошао је у цркву Њ. Краљ. В. Књаз Престолонаследник Данило у пратњи министра просвјете и црквених дјела г. Вучковића, па пошто је говорник довршио одмах је отпочело опијело, које су извршили старјешина скадарског фрањевачког манастира, један Босанац, прави српски тип, скадарски парох, који је заступао скадарског арцибискупа, и старац о. Бонавентура, као најстарији домаћег свештенства, а посљедни благослов је дао Которски Бискуп.

За тим је кренуо спровод. Најприје су одила за крстом школска дјеца, па депутације, почасна чета подофицирских питомца, пјевачко друштво „Побратимство“, па вијенци, међу којима су била два дивна од свежег цвијећа што је Њ. Кр. В. Престолонаследник послао, ордени Покојникови и Арцибискупски Клобук, многобројно свештенство са Бискупом, а за мртвачком скрињом, коју су носили свештеници, одио је о. Метод, мало за њим Њ. Краљ. В. Књаз Престолонаследник, па Министар-председ-

ник и Епископ Кирил, министар Вучковић, председник Нар. Скупштине, обласни Управитељ, бригадир Ђурувић и све мјесне власти, као и представници свештенства православног и мухамеданског и остали народ.

Пут од Арцибискупије до гробља протеже се до триста метара кроз маслинову гору, а на гробљу је црквица, коју је пок. Арцибискуп обновио и у њој себи вјечни покој припремио, на једном од најдивнијих мјеста у дивном барском амфитеатру.

Кад је мртвачка скриња спуштена била пред овом црквицом, Њ. Краљ. В. Престолонаследник опростио се са Бискупом Которским и удаљио се са својом пратњом; а Дон Марко Аштић, парох Салчки, док је остало свештенство окружавало мртвачку скрињу, приступио јој је и држао овај говор:

Тужни зборе!

Провидност хтједе Божја, да нам тргне узоритог надпастира, а смрћу његовом да нам испразни славни трон и Примаства и Епископатства, а цркву ову да обудови и у црно рухо завије!

Недокучивој вољи Божјој приклонимо главу, а у његову неизмјерну доброту поуздајмо се!

Ми сви Црногорци, без разлике вјере и сталежа, пренеражени до дна душе, ето стојимо пред славним смртним остатцима великог Барског Арцибискупа и Српског Примаса, не да обдје износимо његова велика дјела, о којима ће историја на дуго говорити, већ да се само од њега, сузним очима, за вазда раставимо.

А ако, о високи покојниче, у овом тужном часу, напоменемо штогод о твом узвишеном животу, то чинимо једино, да што већег одушка димо нашим увивљеним срцима и тешким болсима за ненакнадиви губитак твога свима нама драгоцијеног живота.

Иза 28 година јавног свештеничког родољубивог рада, толико корисног за цркву и тако поносног за народ свој, би суђењо од Бога нашем великану, да долети из своје домовине, Далматинске славне земље, у братску му Црну Гору, да утроши остатак драгоцијеног свог живота као духовни пастир и црквена глава ове стародавне Барске столице, пуне части и величине, већ од прошлих давних времена славних Немањића, Балшића и Црнојевића! Чим је наш Узвишени Господар ослободио Бар и остало Приморје, занесе се мисаљу узвишеног ума свога, како би старославну Барску столицу подигао на степан старе величине и старог сјаја, а својим милим поданицима католичке вјероисповјести одржао од свете Римске столице, мужа таквог, своје крви и свога језика, који би не само усређио паству своју, већ и био од поноса и дике веље за сву Црну Гору и за све Српске земље и покрајине, којих славни наслов Примаства носио је имао.

Наићи на таквог човјека, ко не види, да је било трудно и претрудно и готово немогуће!

Али Његово Краљевско Височанство, Нашег Премилостивог Господара, као што је свугдје и вазда срећа пратила и прати, тако и у овом избору, послужит Га хтједе.

Знајући Он по свјетском гласу, какав је наш великан, одмах у њега управља своје погледе и обраћа се неумрломе Лаву XIII и од њега моли, да му да за архијереја својих католичких поданика о. Шимуна Милиновића, човјека украшеног свима душевним и умним врлинама.

Папа Лав XIII са највећим задовољством благосиља овај избор, и нашега великана неодложно у Рим позива.

Отац Шимун, као узор понизности, све своје силе уложи, да избјегне ово високо звање црквеног поглаварства, па моли смјерно и преклиње Светог Оца, да га од истог ослободи, истина сјаја пуног, али тешког и претешког ради велике одговорности и пред Богом и пред људима. Али Папа, не пристаје да му молбу уважи, већ му налаже, да се у име послушности прими овога достојанства — и тад о. Шимун приклони главу своју и Свевишњег се вољи ода, а Бар славни задоби пастира таквог, каквог ријетко која црква имаати може.

На 7. новембра 1886. године би посвећен у Риму, а у почетку фебруара следеће године уљеже у ову своју катедралну цркву, дочекан с највећим почастима, и с најтоплијим одушевљењем од стране Нашег Премилостивог Господара, његовог свештенства, пастве и цијелог Црногорског народа.

Тужни зборе! И ако би се хтјело много времена и јаке способности, да се избори сва света дјела и успјешна предузећа овог нашег високог покојника, учињена кроз ове 24 године његовог црквеног поглаварства, колико у погледу наше доловине, толико на сјај ове барске столице и на корист његове пастве, ипак ћемо укратко напоменути, да се је наш великан од онога дана кад стиже у Бар, а и много прије, па све до часа кад заклопи очи, непрестано трудио и старао, да Црној Гори прошири у свима високим круговима, узвишени углед и јуначки глас, што с правом у свијету ужива. Доста нам је да се само сјетимо Свето-Јеронимског питања.

Он је са својом умјешношћу и тактом толико постигао код неумрлог Лава великог, римског Папе, да је овај, што се рјетко у историји памти, своје високо ријешење, донесено из нетачних извјештаја, уништио, а Србима католицима повратно неправедно одузето им право.

Овај дипломатски успјех, највећег дивљења достојан, ко не види, да би слава, не само за Црну Гору, већ и за све Српство у опште?! Што се пак тиче ове старославне барске столице, добро нам је познато, на какав је степен он подиже, и каквојој лично мјесто стече међу осталим католичким црквама.

Барски Митрополити, већ од славног доба Немањића, били су задобили и величанствени наслов Примаса Србије; али у току времена, услед политичких прилика, претходници нашега великана ово сјајно име занемарише и готово изгубише. Међутим наш надпастир толико уради и тако красно успије код Свете Столице, да му Папа Лав, својом консисторјалном одлуком од 7. марта 1901. године, овај лични наслов најсвечаније призна, као и свима његовим законитим наслѣдницима на столицу барских архиепископа.

А колико је материјално и морално унапредно своју паству подручне му архиепископије, лако бисмо просудити могли, кад би стали посматрати, какву је нашао, а како је данас оставља. У овоме погледу, он је био међу својом милостом паством онакав, о коме Свето Писмо каже: „Благословен онај који долази у име Господње“.

И доста, пресретни бисмо католици барске Митрополије, док на челу имадоше таквог духовног оца, који им у току ове 24 године већа добра допринесе, него толики и толики пастири, уједно сакупљени, од прошлих времена.

И ако не имађаше никаквих сталних материјалних срџава, ипак, уздајући се само у Провидност, која му толико наклоњена би, подиже и поправи разне нове цркве и свештеничке станове по својој милој Епархији.

Његова је пак морална заслуга, да је данас у свим парохијама Архиепископије, развијен хришћански дух и осјећаји чистог религиозног вјеровања, без мјешовитости старих предрасуда и порока! Његов је велики успјех, да су се католици тако дивно обратили у међусобној вези искрене љубави и повјерљивости, било са браћом православном, било мухамеданском!

Он поучи и збором и твором своје правовјерне синове, да буду одани и

вјерни своје Узвишеноме Владару, који мјесто Бога на земљи власт у рукама држи, а тачни и свјесни у својим грађанским и војничким дужностима, те што пожели и за чим се толико постара, то и одржа од свога стада, и ову им препоруку данас у аманет оставља, са благословом над онима, који је буду тачно извршавали, а са проклетством над онима који је буду погазили.

Тужни зборе!

Између многобројних врлина нашега великана, једна се над свима сјаје, као што алам камен међу бисерима, а та је: његова искрена и света очинска љубав према свима и свакоме.

Каже Исус: „Љуби Бога над свима стварима, а искренога твога као самог себе, па чак и оне, који те varaју и зло ти чине“.

Наш високи покојник, као вјерни извршитељ Исусове науке, ову божанствену изреку најтачније је слѣдовао.

Његово срце невино свакога је без разлике вољело, а о пакости и мржњи, нит је знало осјећати, а камо ли замислити; над срећом и задовољством другога би се радовало, а над недаћом тужно вапило! Његова је девиза била, свакога једнако очински љубити, искрено поучити и пријатељски савјетовати и утјешити.

А што се тиче издашности и материјалне помоћи, у овоме погледу с правом се може о њему рећи: да је био од Бога послат, да добра чини народу своме!

Ни пару једну својом није сматрао, већ би и њу с невољницима подијелио. Знаду најбоље његови мили Барани, без разлике вјере и стајежа, колике је од њих утјешно, колике је од пропасти материјалне очувао, колицини је чак и трајну помоћ давао, да нико не зна. Знаду добро, како би он у очи кућних слава и других годишњих светковина веселио оне, који не би имали чим да ове благе дане прославе.

„Жао ми је, често говораше, да не могу помоћи како и колико би сам хтио и жељео!“

Он би помоћ моралну и материјалну пружавао чак и онима, о којима би стајан био, да је не заслужују, и да ће његову доброту злоупотребити. Ох хришћанске, доиста, херојске врлине!

Ко од нас не види дакле, о тужни зборе, да је наш узвишени надпастир украшен био најизабранијим врлинама и праведности и побожности и милости и доброте! А наше потомство знаће праведно оцијенити света и многобројна дјела нашег великана, те кад буде прелиставало историју Барске Столице, између толиких њених митрополига и Српских Примаса, наићи ће и на славно име Шимуна Милиновића, и одмах ће се са дивљењем зауставити и открити, да је ту златним словима забиљежено: да он би марљив пастир Христов стада, глава избрана најсјајнијег знања, отац благи свештества спога, а добротвор и утјешитељ свију оних који, к њему у невољама својим похиташе.

О високи покојниче, у теби би све племенито и узорито, с тога је и смрт твоја све нас без разлике, до дна душе покосила.

Данас плаче за тобом Јерархија Католичке Цркве, јер у теби изгуби једног члана таквог угледа и таквог гласа, којој је тешко могуће накнадити га којим другим. За губитком твојим, дирнута и дубоко потресена је племенита очинска душа нашег премилостивог Господара, јер му неста најоданијег својих католика поглавара, јер му неста највјернијег пријатеља и савјетника, јер му ишчезну дика и понос државе своје и свију Срба и браће Хрвата, по широком Југословенству раштрканих. Смрћу твојом, о високи покојниче, тронута је и њежна душа нашег узоритог Престолонаслѣдника Њ. Кр. В. Књаза Данила, а уз Његову увивљена су и племенита срца свију високих чланова нашег славног Владарског Дома, јер они су те частили и љубили са дубоким поштовањем и вазда се радовали, када си им у сјајан Двор улазио, па би тебе са њежношћу опкољивали и с тобом дуге часе пролазили у пријатном разговору, пуном поуке и милине.

О високи покојниче, паства твоја, благо твоје, без пастира остаде ти, а за тобом сироче јадно, ето горке сузе рони. А Барани твоји мили, још за дуго и предуго оплакиваће те, јер у теби изгубише оца драгог свачијега, помоћника сиромаша, хранитеља сирочади, узданицу својих јада, и сувише красиви украс мјеста свога.

За оваква дјела већа, нек је теби слава вјечна, а благословена по сто пута успомена омиљене мајке твоје, која те роди и подњиви да украсиш Цркву Божију, и свештенство и епископатство, уз врлине одабране!

А ти Боже Свемогући, праведности вјечни судији, удостоји се наградити обилато смјерна дјела и апостолске труде веће служитеља твога вјерног, најјеснијег твоје цркве, и надпастира нашег личног.

Вјечни покој даруј њему и блаженства у уживања, у небеској слави Твојој!

Слободним и одушевљеним начином, којим је Дон Марко Аштић изрекао свој говор, био је занио све оно мноштво слушалаца, што је било прекрило сав простор унаоколо.

Послије њега је говорио председник општине барске Н. Дебеља и опростио се с покојником топлим ријечима у име барског грађанства.

При свршетку је говорио Бискуп Которски, чији је говор учинио тако утисак, да није могао боље завршити ову тужну свечаност.

Пошто је мртвачка скриња била у гроб спуштена, тужни збор се развијао са утјехом, што су земни остаци непрежаљеног Архиепископа Милиновића са највишим почастима тако свечано сахрањени, а његово име остало у тако сјајној успомени на дику Далмације, која га је одњихала, и Црне Горе, која га је на највише достојанство у католичкој јерархији уздигла.

* * *

ни да представља себи бољу корист, те да апелује на припомоћ моћнијих.

Ово се најбоље огледа и утврђује данашњом праксом код нас. И ако је врло мало винограда — то опет кад се мало боље роди, само је корист била за унутрашње потрошаче, јер се и вино и ракија с дана на дан потцењивала.

Сиромашнији виноградар нијесу су у стању били за чим да купе ни буррад, већ су неки молили своје познанике, да им од два бурета уступе једно, да употребе за себе, а друго за свога познаника — пријатеља. Цијена бурета и вина с овим је предочена, јер и који су буре за готов новац и без размијене куповали — опет нијесу на бољи рачун излазили. Задруга својим корисним радом свему овоме стала би на пут. Богатији виноградар у сличним случајевима своје вино нијесу у безбјење уступали, већ су га задржали за идуће године. Овај случај могао се је и код нас примјенити 1908. године.

Свакако ово задржавање вина, нарочито у велико, као што је случај код нас био по неки пут, од огромне је штете и био је узроком, који чини застој у виноградарству и даје повода, те се на уложени капитал интерес не прима, а и расходи савремени најмање за једну трџину превазилазили су приходе. Виноградар је напуштао свој виноград тад и ишао у туђину на зараду, или се иселjavaо. Приправљени његови виногради запуштавали су се и остали необрађенији те је земљиште оставало и даље пусто и безкорисно.

Наш привредник при повратку свом из печалбе, стечени новац лако је потрошио за 4 до 5 година, и касније је такође оставао сиромаш код свог необрађеног земљишта. А кад би му интерес од плодова трудом и знојем зарађених био осигуран тиме, што ће имати прилике за домаћу или пак страну потрошњу да прола по утврђеном цијеновнику, и то поједине врсте вина или ракије — то би он још с већом вољом и енергијом приону свом омиљеном виноградарском послу.

Савремени виноградар мора се усавршавати у свом послу, јер страна тржишта имају погодаба, које не може сваки виноградар олако да испуни. То само могу власници већих добара, пошто се они боље могу прилагодити новим погодбама. Али малим незнатним виноградарима апсолутно је немогуће, кад се нађу у тим приликама, јер је њихово стање увијек критично.

Због горе изложеног и проповиједа се на све стране, како природна потреба нагони, да се људи удружују, јер само заједница незнатних виноградара може подићи њихово материјално стање.

Задруга је данас за ситнога привредника — виноградар — оно, што је котва за морепловца. Она је спаситељка нејакних; брод који спасава и превози на чврсту обалу и у срећнију будућност. Једном ријечју, задруга је данас једини пут, којим се ситне привредне — виноградарске снаге — претварају у јаке, које само имају будућност.

Виноградске задруге, као и све друге задруге у главноме би имале овај циљ:

Слѣдствено „Наше Јединство“ о Примасу

„Када је у берлинском уговору и Бар предан Црној Гори, који је Књаз Никола на сабљи освојио, а који је и послје берлинског уговора својим дипломатским умом Црној Гори присајединио, обновио је за нове поданике вјере католичке барску Архиепископију, обновио је столицу Примаса у Бару са свима привилегијама и са дозволом великога Лава XIII. Барска архиепископија била је и у старо доба основана, да истријеби и из југоистоку гњаголицу, али је не истријеби никако, до доласка Турака. Одласком Турака укрсла је, и то у новим приликама. Не више да Примас Бара буде прогонитељ, него заштитник гњаголице у католичкој цркви а у држави славенској. И тако, послје више вјекова на столицу барских Примаса узађе први Шумун Милиновић, скромни фратар, рођен Далматинац из Омишке крајине, али до тада чувен ради својих дјела у сбрану гњаголице *Достојнијега није могао доживјети свети аманет наших прађедова, достојнијега није могла добити ни Црква ни Црна Гора, нити им је достојнијега могла дати Далмација*. Примас Милиновић знао је се паћи на ономе узвишеноме мјесту, на којему је толико година у средини озбиљна и православна Српства био на дику Хрват, у средини Православља на дику као католик, у средини Црне Горе на дику као Далматинац. Његово име не умире. Споминиће се ради прађедовских аманета, и што је у земљи Владара-пјесника, најизразитије личности у Славенству послје Немањића, знао ургти онако дивно пут слози и љубави свију, е је брат мио које вјере био“.

Русија и стање на Балкану

Осврћући се на дебат, која се недавно водила у Думи о спољној политици Русије, „Новоје Време“ дотиче се садашњег стања на Балканском Полуострву и пише овако:

„Конечно присаједињење Босне и Херцеговине Аустро-Угарској представља се сад као свршен чин. За реалног политичара није умјесно подавати се тужним успоменама, које самој ствари не помажу ништа. Треба се примирити са измијењеним приликама, како би се отуда испршла што већа корист за своју државу и за опште словенске наде.

За Русију нијесу сада од важности спомињања на прошле успјехе и недаће, већ расуђивање новоствореног стања и тражење путева, којима би се поправиле грешке почињене у прошлости. Ми проживљујемо сада стање, које се много разликује од онога, у коме смо се налазили прошле године. Балканске државе нијесу изгубиле своју вјеру у Русију и словенског ствар. Осим тога, оне су нашољетку осјетиле неопходну потребу уједињења, као први свој животни задатак. То, што се је недавно сматрало још за неостварљиву химеру — зближење словенских држава на Балкану с Отоманском империјом — обећаје да ће се извршити на више или мање стваран начин. Било би прерано, а можда и лакомислено говорити о балканском савезу у правом смислу те ријечи. Али најспособнији политичари на Балкану без сумње уравнивају пут тој могућој будућности. Тешко је одредити у том новом покрету мјеру

Да буде и шире свијест о штедњи међу својим задругарима;

Да набављају својим задругарима — виноградарима — савременије и савршене справе и средства за посебно и заједничко виноградарство и винарство;

Да у заједници задругари — виноградар — чине потребну набавку домаћих и страних врста савременијих лоза и потпомажу обласне или школско-општинске лозне расаднике са американском подлогом;

Да заједнички продају своје виноградарске производе и прерађевине;

Да задруга и задругари својим рационалним савременим радом буде примјер модерног рационалног рада у виноградарству, као и штедње у својој околини.

Посебним правилником ће се правила задруга у потанкостима обухватити.

Школска башта и њен савремени утицај на преуређење рационалног виноградарства. — Школске баште ни у колико још до данас не одговарају оној привредној сврси, којој су намијењене законом. Школске власти тежиле су и теже непрестано, утичући на школске општине, да се дозвољи та законска тражња и да се све школе без разлике снабдију школским баштама, једном ријечју, да се примјени односни законски захтјев, како би свака школа имала школску башту.

Благодарећи том енергичном заузимању надлежних власти, наше школе већином имају школске баште. Но питање је: да ли те баште имају потребни и тражени, као год и сходни дио земљишта

ЛИСТАК

Савремене слике из привреде

пише: АНДРИЈА К. ВУКИЋ — народни учитељ

(Свршетак)

Да не би виноградар бадава своје капиталне било у готовом новцу, било у природи закопавао у земљу без интереса — то би задруга права виноградарева заступала и код државних власти и код свију других унутрашњих и спољних трговачких задруга.

Задруга поготово узимала би у обзир, што виноградар извјесни капитал изда прво за необрађено земљиште; па онда други и много већи капитал за подизање и уређење винограда. Најпослије трећи извјесни капитал на савремени годишњи рад (наднице). С обзиром на укупни капитал свију поменутих врста радова узвинарски рад — задруга би у споразуму са стручним комисијом могла правично класифицираним врстама вина одредити умјерене и саразмјерне цијене за домаћу потрошњу.

Задруге могу своје уређене производе и на страну извозити и непосредно или посредно тражити тржишта за извоз.

За прерађивање вина, ракије и коњака задруга би набављала модерне справе, које би олакшавале прерађивање.

Утврдило се је искусством, да је већином у свакој земљи виноградар, као и други привредник, остављен сам себи, немоћан и скучен, те не може наћи изласка нити оживјети материјално сам себе; чак није могао до данас до тога доћи,

учествовања ruske diplomacije, ali ne da se odrekni, da ono ipak postoji. U svakom slučaju samo slijepcu bi moglo umaći da ne vidi korjenitu izmjenu balkanskih prilika“.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Југословенска енциклопедија. За израду овог великог дјела, о коме смо у прошлој броју нашег листа напоменули, да је генерал *М. Ђл. Црљен* оставио Југословенској Академији у Загребу суму од 20.000 круна, издан је овај програм:

1. Југословенски енциклопедијски рјечник има обухватати садашње стање науке о јужном Словенству, а о осталим балканским народима само оно, што је потребно, кад се о јужном Словенству пише.

2. Југословенски енциклопедијски рјечник обухвата ово: географију; статистику; политичку, црквену, културну и литерарну историју; етнографију; језик и нарјечја; археологију и умјетности; фолклору; финансије и народну економију; биографије одличних људи јужнога Словенства до дана данашњега; право, то јест правну повјест и правни живот; природне науке само толико, колико се тичу специфично јужнога Словенства и његових земаља. Свака струка има по један прегледни чланак, осим специјалних.

3. Да не буде дјело прескупо, неће бар у првом издању бити илустрација, али ће бити географских и историјских карата и то само толико, колико их буде неопходно нужно требало. Облик рјечника биће највећи лексикон-формат.

4. Дјело ће изаћи за 3 до 4 године, а има бити потпуно готово прије, него је, у којима ће бити искључиво радови писаца из појединијех српских покрајина. Тако је изишао 1. и 2. број заједно, гдје су представљени писци из Босне и Херцеговине. Бројеви 3., 4. и 5. изићи ће такође заједно и та ће свеска допјети само радове писаца из Србије. За остале српске покрајине одређени су наредни бројеви и то за сваку по један, те ће тако и Црна Гора имати свој број „Босанли уђе у штампу. Ако Кр. Српска Академија у Биограду буде у једнакој мјери са нашом носила трошак за приправне радње иза спрему рукописа, моћи ће га штампати ћирилицом писменима у свом издању, а заједница обију академија биће истакнута и на самом натпису дјела. У оба ће издања бити једнак правопис т. ј. фонетички и једнако нарјечје (јужно).

5. Сви чланци и најмањи, имаду бити потписани именом аутора, а и хонорисаће се сви. У сваком се чланку наводи библиографија, критички изабрана. Чланци су у погледу обима свога у неком размјеру међу собом, па зато се и одређује унапријед простор за поједине чланке.

6. Као прва предрадња рјечника служи састављање алфавета за све струке, којих ће чланци доћи у рјечник; но кад се већ ради на тим алфаветима, неће бити на одмет, ако алфаветари већ унапријед код сваке ријечи алфавета прибиљеже што-шта као унутство за писце (литературу предмета и т.д.). Алфаветар сваке струке има свако име или предмет написати на посебну цедуљу. Кад се цијела струка доврши, штампач се везин алфавет, па се тако штампан шаље свима стручњацима, да га прегледају и

евентуално попуне. Послије тога састану се сви стручњаци на договор и одређују: а) ко ће што израдити; б) колик се простор даје појединим ријечима (чланцима).

7. Код овога југословенскога енциклопедијскога рјечника који ће бити писан само језиком српским или хрватским, сарађују и Бугари и Словенци, и то по могућности у чланцима свога етнографскога подручја. Али треба већ сада истакнути, да у погледу народних подручја (словенскога, српскога, хрватскога, бугарскога) не смије поље бити сарадницима ограничено, па на примјер може и Словенац или Бугарин писати о хрватским (односно словенским) стварима, и обратно и т.д., ако дотични писац боље познаје дотичну ствар, него ли сам припадник тога етнографскога подручја. У стварима које су између етнографских јединица спорне (н. пр. у македонским питањима и т.д.) имаду се сва позната стајалишта излагати објективно и недогматски, него више хипотетски, држећи ми сви јужни Словени на уму, да нас тај рјечник има само сљубљивати, а не да буде можда пољем раздора.

8. Свака од обију академија, и југословенска и српска, избира што прије алфаветаре за тај рјечник; они не морају бити чланови академије, него су уопште људи, који имаду не само спреме, него и воље и времена за тај посао. Кад алфаветари сврше свој посао, а сазвани од њих стручњаци одреде просторе и раднике за поједине чланке, онда ће обадвије академије договорно одредити редакцију рјечника.

9) Југословенска академија вољна је, да за приправе и уређење цијелога материјала до штампања утроши цијели новац који за ту сврху има (до 20.000 К.)

10. Све остале ствари препуштају се договору обију академија.

Црногорски број „Босанске Виле“. „Босанска Вила“ слави овом годином двадестогодишњицу свог излажења, те је њено уредништво поводом тога удесило, да уреди посебне свеске и броске Виле“, а њен ће бити први пошто изиђе српска свеска. Уредништво овог сваке хвале достојног литерарног листа преко истог је позвало све писце из свих српских покрајина, и молило их, да му за ову прилику пошљу своје радове, а преко једног сталног свог сарадника овдје на Цетињу овиме специјално позива људе од пера из Црне Горе и моли их, да му пошљу што више својих рукописа, како би црногорски број „Босанске Виле“ био што потпунији и што бољи.

Предмети које би писци за ову прилику обрађивали, могу бити разноврсни према програму „Босанске Виле“, који је познат и колико је потребно да буде у том црногорском броју заступљена лијепа књижевност; не мање ваља за ту прилику грађа историјска, географска, етнографска и т.д. Особита је потреба да који спреман и способан Црногорац напише чланак о савременим литерарним приликама у Црној Гори, гдје би се строго критички ова тема обрадила, кратко али прецизно и искрено.

Књижевност је једна од најважнијих грана народне културе и важно мјерило за оцјену култа, како у једном народу уопште, тако и у појединим његовим државама, односно провинцијама. Кад се ово утврди, јасно је колика је потреба, да црногорски број „Босанске Виле“ бу-

де што бољи, те и колико је важно да се писци из Црне Горе у овој прилици што боље одазову. Они ће свакако то схватити и учинити што треба.

Рукописе треба слати уредништву „Босанске Виле“ у Сарајево, и то што је могуће прије.

Руска предавања о Словенима, понаособ о Србима. Петроградско Словенско Друштво је објавило другу серију предавања о Словенима. Према том је 9. о. м. др. *Д. Н. Вергун* читао своје предавање: „Русославизам и аустро-славизам, — двије културно-историјске идеје“; 16. о. м. проф. *П. А. Кулаковски* предао је о „Српском питању и развићу српске државности“; 23. марта читаће проф. *И. С. Палмов* своју расправу: „Аустроугарски Срби и недавни загребачки процес“; 30. марта: *В. М. Корабљов*: „Црна Гора у њеној прошлости и садашњости“.

Историја Српскога Народа. Као што смо нашим читаоцима раније саопштили, г. проф. Ст. Станојевић у Биограду спрема II издање своје „Историје српскога народа“. На прво издање ове историје било је претплатника и из Црне Горе; но како ови, као и сви претплатници изван Србије, књигу нијесу примали, јер су је аустро-угарске власти задржале, г. проф. Станојевић јавља сада ово:

„Добио сам увјерење са мјеродавних мјеста, да ће друго издање моје Историје бити пуштено у аустро-угарску монархију. Ма да ја правне обавезе према старим претплатницима немам, јер је свима књига у препорученим пакетима била послата, ипак сам се ријешо, да свима старим претплатницима накнадим поштом њихов губитак. Они ће свидобити ново издање моје Историје за једну круну; послате четири круне за прво издање, урачунаће им се дакле пуно за ово издање.“

Друго издање моје Историје имаће око 25 штампаних табака а биће готово почетком априла по ст. кал.

Претплату треба послати или број претплатника јавити најдаље до 10. априла на адресу: prof. St. Stanojević — Zemun.

Нечиста крв. *Бора Станковић*, најбољи данашњи српски приповједач, штампа своје ново белетристично дјело, које се зове НЕЧИСТА КРВ, а изнијеће преко тринаест штампанијех табака м. осмине на финој хартији. Цијена је књизи три перпера, а штампаче се само у онолико егземплара, колики се буде јавио број претплатника.

О Станковићу се савремена књижевна критика изразила најласкавије, и не само да га је истакла пред нашим данашњим приповједачима, но је његове радове огласила као нешто до чијег се култа није до сад у српској приповијетци долазило. До тог ће закључка доћи и сваки онај, који се иоле разумије у лијепој књижевности, чим прочита Станковићеву „Коштану“, „Старе Дане“ и „Божје људе“, а особито неке ствари из пошљедње двије књиге. Н. пр. Станковићева „Нушка“ јесте нешто што и обична читаоца вагнерно усхићава и увјерава га, да је Станковић умјетник, којим се Српство може заиста пред културнијем свијетом с правом поносити.

С „Нечистом Крви“ ће Станковић свакако поћи напријед, јер се уопште на његовим дјелима опажа стални његов напредак и надали се је, да ће наш народ ову своју нову културну тековину дочекаати онако, како Станковић и њего-

ви радови заслужују. За Станковића је као за младог идеалисту можда довољна и празна хвала; али за развитак његова генија, за његово даље напредовање у раду потребно је и нешто друго. Толико милиона Срба не треба зар да допусте, да се и један Бора Станковић задужује, кад хоће да издаде на свијет који свој пјеснички производ. Тако што не само да је штета, но је и срамота за Српски Народ. Ко се претплати на „Нечисту Крв“, помоћи ће да буде супротно томе, помоћи ће, значи, једну патриотску ствар, а при томе ће добити књигу, у којој ће за себе наћи право уживање.

Претплата се може послати Станковићу директно (Биоград, Скадарска улица број 28.), а коме је згодније из Црне Горе, може је упутити пишемом пријатељу г. Саву П. Вулетићу на Цетиње.

Стјечај. У спомен 40-годишњице Народнoг Позоришта у Биограду Краљ Петар је предао управу позоришној 1000 динара са жељом, да се распише стјечај за једну изворну драму из живота српскога народа, па која од приспјелих драма буде оцјењена као најбоља, та да се награди његовом наградом. Управа је објавила стјечај за драму. По стјечају дјело може бити трагедија или комедија или позоришни комад из живота нашег народа, ма којег краја, са догађајима садашњости или прошлости, са музиком или без музике, без одређеног броја чинова. Рукопис треба упутити Управи до 1. октобра т. г. под псеудонимом или са именом пишчевим.

Српски Свештенички Календар. Протојереј Василије Николајевић, парох у Иригу у Србији, уредио је а књижарница М. Млађана у Новој Градишци издала је Српски Свештенички Календар за годину 1910. Тај календар доноси уз календарски дио још јеванђелистар и правила, чланак јерођакон Иринеја о библији и проповједништву, кратку расправу катихете Александра Живановића о формалним ступњевима у психолошкој методи и веома брижљиво израђен паметар о знатним српским свештеницима и знаменитим догађајима, који се тичу српске цркве. Књига износи преко дванаест штампаних табака, а цијена јој је пер. 1. 20.

Тренутна фотографија или упут за брзо и практично изучавање тренутне (момент) фотографије, са 22 слике у тексту од Гв. М. Клајића.

Књига је израђена на финој хартији, у лијепој повезу и стаје 1-50 дин. Садржина књиге подијељена је на: 1.) *Познавање апарата*, 2.) *Снимање предмета*, 3.) *Израда негатива*, 4.) *Израда позитива*, 5.) *Увеличавање снимака*, и 6.) *Културни значај фотографије и њена примјена*. Књига се може добити у свима бољим књижарама у Биограду, а главну продају са 30% рабата врши колонијалско-бакалска радња *Љуб. Клајића* у Биограду.

Одавно фотографија, као реално сликарство, није више специјално занимање, већ универзална вјештина, која је постала пријека потреба, а у толико више, што се данас све гране науке, умјетности, технике и индустрије не само у велико користе већ и унапређују примјенама те реалне сликарске фотографије.

Отуда и долази да сваки човјек од образована и културна позива, или онај који то жели постати, треба да зна и умје фотографисати.

према захтјевима једне модерне баште, која би се имала рационално уредити? У томе је у многоме кочила колико материјална оскудица школских општина — толико и оскудица у избору потребног земљишта за школске баште; а уз исто и то, што су многе школске општине задржале свој стари племенски обим броја домова.

Наше омање школске општине самим искуством увиједиће се, да им је немогуће подмиривати све школске потребе, које ће се с дана на дан увећавати.

О школским баштама нећу да говорим са хигијенског гледишта и утицаја, који имају на саму школу и школску омладину, већ ћу да их поменем с привредног гледишта, а поглавито у погледу виноградарства, т. ј. какав би прео крет школска башта имала да врши у нашем савременом виноградарству.

Потребно земљиште за школске баште по величини одређено је законом о народним школама, а предвиђене су баште биле и законом од 1897. год., као и ранијим законима, те је поводом наведеног, а с обзиром на народне потребе г. *Филип Јерговић*, ондашњи професор, још 1898. год. написао књижицу „Школска башта, њено оснивање и уређење“.

У поменутој књижици г. Јерговић као стручњак уз план и сходно објашњење изложио је и цио наставников поступак при рационалном уређењу једне савремене школске баште.

На стр. 6. поменуте књижице каже се: „Д. Одјелење за виноградарство, гдје то подноси поднебије. Ово би се састојало

из лозног расадника, у коме би се из брдуне корењаци и једног поља, на коме би се показивали производи главнијих начини гајења и орезивања лоза.

На згодном мјесту око каквог хладњака у башти или и покрај оградџе као покрај путова могле би се подићи лозе на одрине“.

У ове расаднике требало би још спремати прпорке за пренос на стална мјеста, и то на американској подлози, како би их се производило за пренос у дотичној општини што више и што јевтиније, те би се на тај начин кроз неколико година спремили виногради за одбрану од филуксере — сушубубе.

Ни старији ни новији виногради, уопште код нас, нијесу подигнути на американској подлози, као год што и сад то иде прилично споро, понајвише из тога узрока, што су одвећ скупи приорци из државних расадника.

Причао ми је у Улцињу неки виноградар, да је у 1908. г. хтио посадити 18.000 накаламљених прпорака, али да му је предрачун из државног расадника то осујетио, пошто је износио 1800 кр.*)

У Краљевини Србији основано је више средских и окружних расадника, за размножавање савремених најбољих врста лоза, и то по јевтиној цијени. Сваки потрошач дужан је у управи расадника, да непосредно поднесе молбу за лозу и то: за јесење издавање најдаље до 1. окто-

бра, за прољетње до 1. фебруара сваке године. Уз молбу молитељ је дужан поднијети два увјерења, и то прво, да је земљиште испитано и нађено подесно за успијевање дотичне врсте лоза; друго увјерење, да ће лозе заиста засађивати на своју земљу.

Код нас би потребно било најмање шест лозних расадника за шест нахија, дакле у свакој нахији по један модерни расадник за дотичне становнике. А најбоље би било, кад би свака школска општина имала по један савремени расадник, као што је то предвидио раније и г. Јерговић у својој горепоменутој књижици.

Расходи би се могли предвиђати из школске благајне, који би се приходом без сумње надокнадили, а можда и удвојстручили, а по мом мишљењу, једна садница не би коштала више од три до четири наре, дакле доста јевтино. Сви данашњи наши учитељи, које је г. Јерговић спремао из привреде у опште и посебно из виноградарства у Богословско-Учитељској школи на Цетињу и земљодјелској школи у Подгорици — могли би уређивати овакве расаднике. А и кад би се у маломе оскудијевало — могао би се спремити један подесан кратки курс.

Дакле, нахијски, државни или школско-општински расадници били би уз мало настојавање један моћан фактор за преуређење и умножавање данашњих постојећих винограда.

Школске баште спадале би непосредно на тај начин под надзор привредног одјелења Књ. Министарства Унутрашњих

*) Цијене прпорака су смањене у пола, но ипак сам мишљења, да би могле бити јевтиније.

Распис награда. Матица Српска у Новом Саду расписује за годину 1910. ове књижевне награде:

I. Награду до 1000 круна из задужбине Јована Наке ВСМиклушког за роман, приповијетку или драму из српског живота;

II. Награду до 50 дуката из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије рођ; Зозук за монографију из историје Срба.

III. Наградом од 50—80 круна по штамп. табаку награђују се без нарочитог расписа саставци за Љетопис или Књиге Матице Српске. Наградом од 25—40 круна по штамп. табаку саставци за Књиге за народ. Господа писци умољавају се, да удесе да им рукопис за Љетопис не пријеђе три штамп. табака, за Књиге Матице Српске десет, а за Књиге за народ пет. Пријеђу ли рукописи тако одређен број штамп. табака, задржава Матица Српска себи право, да о њима донесе своју одлуку.

Дјела на расписану награду (под I и II) не могу писци подносити под својим именом, него треба да их означе натписом или знаком. Име, презиме, положај и мјесто становања морају писци у засебном писму написати, писмо запечатити и обилежити га оним истим знаком или натписом, који је споља на самом дјелу.

Награда се издаје онда, кад писац поднесе дјело наштампано или ако пристане, да му се, уз уговор, дјело штампа у издањима Матичиним. У првом случају мора писац дјело издати за годину дана и Матици поднијети 25 комада.

Годишњица Николе Чупића. Од ове годишњице изашла је из штампе књ. 29. са овом садржином:

1.) Јов. Миодраговић — Педагошки књижевни рад Милана Ђ. Милићевића;

2.) Јован Радонић — Путовање Евлије Челебије по српским и хрватским земљама;

3.) Тодор Стефановић Вилоски — Одступање аустријско-српске војске под Ђенералом Тодоровићем 1849.;

4.) Андра Гавриловић — Ситнији прилози испитивању српских нар. пјесама;

5.) Андра Гавриловић — Из Илирске краљевине, политичко-историјска скица о стогодишњици;

6.) Андра Гавриловић — Година Његове рођења;

7.) Јеремија Живановић — Последње године живота Петра II. Његоша;

8.) Јован Ђорђевић — Срби козаци — козаци у турској војсци у другој половини XIX вијека;

9.) Јован Скерлић — Школа „Објективне Лирике“;

10.) Светомир Николајевић — Из Скандинавије, путничке биљешке: Норвешка (свршетак);

11.) Павле Поповић — Дубровачка комедија „Јерко Шкрипало“;

12.) Павле Поповић — Српски стихови из 1649. год.;

13.) Милојко Веселиновић — Јашуњски манастири.

Цијена је књизи 2 динара.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Личне вијести. Пресвијетли господин Ућелини, бискуп Боко-Которски, на повратку из Бара преко Цетиња, посетио је Њихова Краљевска Височанства Књаза Господара и Књаза Нашљедника, Висо-

ца, као и укусу домаће и стране потрошње. Цијене да одређује стручна комисија.

д) одређивање награда за боље и истакнутије виноградаре, и

е) умножавање виноградарских задруга у земљи.

Причали су ми, да је до скоро постојала једна врста награда, која се је састојала у томе: да виноградар, који годишње подњије 1000 лоза не плаћа на плод порезу за пуних десет година, а и данас се одређују неке врсте награда.

Кад би се поред осталих средстава за побољшање народњег благостања обрадила озбиљнија пажња и на виноградарство, тиме би се отворило широко поље за нашег виноградаря, с обзиром на наше — и ако уско — опет плодно земљиште, и његово благостање уз нагло умножавање становништва јако би се подигло.

Корист од изложеног рада зауставила би већину наших домородаца, да се муче на својим огњиштима, јер ту би њихова тековина, у природној мери, имала трајне приједности и за потомство, дочим тековина — стечена на страни — у готовом и звечећем новцу, нестална је и чешће се пута прије расходује него се и стече.

Случајно, кад не би сами имали снаге и могућности, да штогод урадимо корисније у индустрији виноградарства, мљечарства, и др. и нађемо извоза на страни — то би свакако корисније било за нашег привредника, да се поменути производи монополишу — али само српским

копреосвештеног Господина Митрополита Митрофана, председника Министарског Савета г. Др. Л. Томановића и министра просвете г. П. Вучковића.

Њ. Кр. В. Књаз Господар благоизволио је одликовати пресвијетлог господина Ућелинија II. степенем Даниловог ордена.

Мортирно гађање. Јучер у три сата послје подне извршено је поновно гађање мортирима. Гађањем је руководио Његово Височанство Књаз Петар, који је редовно и ревностно посвеђивао овдашња предавања и практична вјежбања артиљерских официра. Гађање је иснало на опште задовољство, те и ако је вршено у неповољним приликама земљишта и времена, резултати су били одлични, а сваке похвале достојно руковање гађањем. Такав успјех изазвао је међу присутнима одушевљење и погодци су били праћени бурним клицањем: Живио Књаз Петар!

Одбор за прославу. У прошлу недјељу, у 2 сата послје подне, одржан је у Зетском Дому на позив привременог одбора за прославу педесетогодишњице владања Њ. Кр. В. Књаза Господара, скуп пријестоничког грађанства под предједништвом Високопреосвештеног Господина Митрополита Митрофана, а записник је водио г. Ристо В. Поповић. Пошто је Високопреосвештени Господин Митрополит као председник привременог одбора у подужем заносном говору изложио значај ријетке прославе, која предстоји Црној Гори и истакао потребу и дужност, да сви заједнички приономо за рад, како би прослава испала у сваком погледу достојна и Узвишеног Слављеника и наше миле Отаџбине, позвао је г. Живка Драговића, да као члан привременог одбора узопозна скуп са досадашњим одборним радом. Г. Драговић је за тим прочитао нацрт програма, по коме би се прослава имала извршити, као и начин подјела рада и организације разних одбора, који би прославом руководили. Послије тога извјештаја приступило се избору појединих одбора и једногласно су изабрани:

У централни одбор: Сва лица, која су потписана на прогласу, штампаном на челу листа;

У одбор за дочек и размјештај гостију: г. г. Алекса Матановић, Блажо Милановић, Борислав Милић, Вуко Вулетић, Гавро Травањ, Димитрије Богојевић, Ђуро Андрић, Ђуро Девић, Жарко Миланковић, Јован Кешелевић, Јово Костић, Јован Пламенац, Јован Поповић, Кићун Мартиновић, Кићун Мијушковић, Косто Лучић, Лазо Поповић, Љубо Бакић, Марко Вукосавовић, Марко Гвозденовић, Милан Павловић, Мило Милетић, Мило Татар, Милоје Јовановић, Миран Вукић, Мирко Мијушковић, Мирон Меденица, Михаил Пламенац, Михаило Рајнвајн, Нико Виторовић, Др. Нико Добрешић, Никола Милић, Никола Туковић, Новица Ковачевић, Перко Вукотић, Перо Калуђеровић, Пера Петровић, Петар Марковић, Петар Милић, Петар Пејановић, Петар Пламенац, Петко Пајовић, Саво Вулетић, Саво Иванишевић, Саво Милуновић, Др. Секула Дрљевић, Др. С. Матановић, Стево Дрецул, Стеван Калуђеровић, Томо Поповић, Урош Марић, Филип Врчевић, Протођакон Ф. Радичевић, Шпиро Томановић.

У одбор за кићење вароши, освјетљење и бакљаду: г. г. Душан Ђукић, Душан Милић, Ђуро Шоћ, Илија Хајду-

или словенским задругама, попут већ постојећих монополираних производа.

При овлашћењу рада страним друштвима (задругама) и пуштавању њихових капитала у промет — требало би се однећ опрезно бити и с резервом истима рад дозвољавати, пошто би у стању биле експлоатисати нашег сељака — привредника. Једном ријечју, само у крајњем и немогућном случају требало би дозволити туђим капиталима рад и промет у земљи.

Напомена. — Неће сувишно бити, ако овдје напоменем, да ће и продужне народне (грађанске) школе, као год и данашње основне, бити без сумње носилац народних потреба, које спремају народни подмладак за јавни живот. Те продужне народне школе упознаваће народни подмладак и са свијема оним привредним гранама, с којима ће се тим члановима људског друштва требати упознати ради свог — животног — будућег опстанка.

Привреда је и данас заступљена као посебни предмет у нашим народним школама, што има тијесне везе са школским баштама.

У тим продужним школама привреда ће наравно бити боље заступљена и мислим, да ће се тек тада стварно почети напредовати у привреди, јер тек при таквим продужним школама моћи ће се уредити стварне школске баште и савремени — лозни и други расадници.

ковић, Ђоко Јовановић, Илија Шобајић, Јован Бартол, Јован Магуљан, Лајош Ферхвари, Мартин Поповић, Мило Ковачевић, Мирко Дедовић, Мићо Баровић, Никола Кнежевић, Никола Шпадијер и Шпиро В. Поповић.

У одбор за уређење варори: г. г. Д-р Ђорђе Сужњевић, Јован Магуљан, Јован Хајдуковић, Каплан Бибевић, Милосав Дедовић, Мишо Вакети, Мујо Баштић, Мићо Баровић, Пашко Кока, Петар Спасић, Д-р Станко Матановић, Д-р Стево Огњеновић, Стево Поповић, Стево Татар.

У одбор за одржање пројисаног поретка: г. г. Андрија Јовановић, Душан Греговић, Јанко Дрљевић, Јанко Милић, Јован С. Ђурашковић, Јован Поповић, Јово Бећир, Кићо Мартиновић, Милан Врчевић, Милан Контић, Мило И. Мартиновић, Милован Бошковић, Мићун Павићевић, Перо Поповић, Перо Ђ. Шоћ, Петар Л. Вујовић, Стево Вујановић, Стево Лопичић, Рамо Мартиновић, Стево К. Мартиновић, Томо Милошевић, Шако Филиповић.

Послије ових избора Високопреосвештени Господин Митрополит Митрофан је закључио скуп ускликом: Живио Господар, што је пропраћено бурним клицањем „Живио!“

Поједини одбори су се сјутрадан конституисали овако:

Централни одбор: председник Високопреосвештени Господин Митрополит Митрофан; секретари: г. г. Мило Дожић и Ристо В. Поповић; благајници: г. г. Филип Јерговић и Јован Матановић.

Одбор за дочек и размјештај гостију: председник г. Вуко Вулетић; потпредседник г. Љубо А. Бакић; секретари: г. г. Александар Матановић и Михајло Пламенац; рачуновође: г. г. Ђуро Андрић и Јован Кешелевић.

Одбор за кићење вароши, освјетљење и бакљаду: председник г. Шпиро Поповић; потпредседник г. Мило Ковачевић; секретари: г. г. Перо Богдановић и Коста Костић; рачуновође: Илија Хајдуковић и Ђуро Шоћ.

Одбор за уређење вароши: председник г. Д-р Стево Огњеновић; потпредседник г. Јован Хајдуковић; секретар г. Милосав Дедовић; рачуновођа г. Петар Спасић.

Одбор за одржање пројисаног поретка: председник г. Јанко Милић; потпредседник г. Стево Вујановић; секретари: г. г. Стево Лопичић и Перо Ђ. Шоћ; рачуновође: г. г. Милан Контић и Милован Бошковић.

Наш златан новац. У смислу расписа г. Министра Финансија и Грађевина пустиће се наш златни новац од 100, 20 и 10 перпера на Благовијести у саобраћај. Израда златног новца, за који је по нацрту г. проф. И. Шобајића израдио потребне моделе познати бечки стручњак проф. С. Шварц, у сваком је погледу одлична и служи на част њ. и кр. ковници у Бечу, где је новац искован. Лик Њ. Кр. В. Господара израђен је врло прецизно и релефно, а тако исто одговара и круна потпуно захтјевима хералдике.

Народна Штедионица. 7. ов. мј. одржана је четврта редовна скупштина Народне Штедионице, којој су Управа и Надзорни Одбор поднијели извјештаје и рачуне о пословању за прошлу 1909. год. Из тих се извјештаја види, да је било знатна напретка у свакој грани штедионичког рада и да се тај рад правилно и уредно развијао. Извјештај је скупштина једногласно примила к знању, и дајући разјештењу одборима усвојила је њихов приједлог о подјели чисте зараде. Усвојено је, да се члановима да 7¼% дивиденде, а да се на добротворне цијељ изда 150 перп., и то: по 50 перп. фонду сиромашних ђака, цетињске Гимназије и Богословско-Учитељске Школе, а 50 перп. Друштву за потпомагање заната и трговине.

Ријешено је даље, да и Штедионица, према својим средствима учествује у прослави ове јубиларне године, упоредо с другим новчаним заводима.

У Управу изабрани су поново: г. г. Вуко Вулетић (управник), кап. Марко Л. Иванишевић (благајник), Урош Марић (контролор), ђакон Иво Калуђеровић (члан), а као нови члан г. Марко Гвозденовић. У надзорни одбор поново су изабрани: г. г. Мијат Мијатовић, Мишо Вакети и Никола Кнежевић, а као нови чланови г. г. Петар Пејановић и Перо Шоћ.

Крајем прошле године завршено је I-во коло ове Штедионице, те сад можемо констатовати, да је ова установа — једина од новчаних завода у Црној Гори, којој је добит ограничена и намијењена дјелимично и на добротворне сврхе — дала и приличне добити својим члановима, јер на I. коло акција допада 16·83 перп. као зарада на три године поступно уплаћених 104 перп., док је добит I. године била сва стављена у резервни фонд. Тај износ исплаћује се већ сада члановима, а главницу добиће они, који су отказали своје удјеле, тек у почетку идуће године у смислу штедионичких правила.

За V. коло Штедионице, које је наступило ове године, пријавио се већ приличан број чланова, те се с правом може очекивати, да ће се ова установа све боље развијати.

Црвени Крст. Друштво Црногорског Црвеног Крста примило је ове прилоге:

Из Колашина:

Оспивачи: Браћа Марић и Радоје Т. Ракочевић по 60 перпера. Редовни чланови: Василије П. Бурић, Радивоје Гојковић, ком. Павле Вуисић, Миле Лазовић, Јован Ђокић, Миран Ђукић, кап. Вук Влаховић, Јевто Бошковић, Јевто Марић, Јово Тацовић и Јован П. Радоман (из Бара) по 6 перп. Прилагачи: Зарија Вуковић 5 перп., Васо Станић 6 перп., Васо Милић 3 перп., Саво Меденица и Радован М. Радовић по 2 перп.; Божина Кујовић 1 перп., Цвјетко Вукчевић, Богдан Бацановић, Ристо Николајевић, Јован Ђурић и Тодор Ракећић по 2 перп.; Браћа Воиновић 3 перп., Миран П. Влаховић 1 перп., Радоје Ивезић 3 перп., Божо Јовановић 1 перп., Вучић Поповић и Милета Поповић по 2 перп.; „Друштво Кол. Читаонице“ и Управа школе од држате забаве 70 перп. — Укупно перп. 297.

Прилози за пострадале породице погинулих и рањених од експлозије у Поповићима. Њихова Краљ. Височанства Књаз Господар и Књагиња Владарка 500 перпера; Њихова Краљ. Височанства Престолонаследник и Престолонаследниковица 300 перпера; Њ. Височанство Књаз Мирко 100 перп.; Краљевски италијански подконсулат 100 перп., Барско Друштво 200 перп., Трговачко Друштво „Orient“ 100 перп., Р. Лерко, представник Барског Друштва 50 перп., инжењер Пази 30 перп., г-ца Добне дворска дама, д-р Перацић дворски љекар, д-р Тозо директор Трг. Друштва „Orient“, д-р Бенедети љекар Барског Друштва, Јанко Спасојевић адвокат, кап. Н. Јанковић држ. комесар, Лахер, вице-жерант, Анастас Горголи трг. и Марко Караман трг. по 20 перп.; Нико Татар обл. управитељ, Уго Машкалционе чинов. Барског Друштва, конте Назали чинов. Барског Друштва, Андрео Пелозо, чинов. Барског Друштва, А. Варашкини, чинов. трг. Друштва „Orient“, Марко Леда фотограф, кап. Боро Ђурашковић, Мационе агент „Пуље“, Прцоња и Никић трг. и Јоцо Петровић директор Нар. Банке по 10 перп.; Црногорски радници из Бара 10·52 перп.; Андрија Прела трг., кап. Ђоле Гвозденовић, Мило Вукмировић управ. пошт. телегр. станице, Ф. Радичевић протођакон и Марија Булатовић хотел. по 10 перпера; Реџеп Шеховић 9·56 перп., Живко Драговић члан Држ. Савета 6 перп., кап. Дебони, Стеван Прља настојник грађевина, Блажо Иличковић трг., Илија Горголи трг., Шпиро Богдановић трг., Шпиро Вукићевић трг., Ђорђе Христово, Шалета Вукмановић и Митар Станковић по 5 перп.; Ђуро Врбица чин. соли и Лазо Божовић магационер по 3 перп.; Ђуро Калуђеровић трг. 2 перп., Драгутин Ђукановић, Ђуро Станишић трг., Никола Радовић, Павић Чедјовић и Милан Савовић по 1 перп.; Општина Барска 50 перп., Дајчин Пећар 10 перп., бриг. Иво Ђуrowић, кап. Иво Ђокић и ком. Анто Шкутић по 6 перп.; кадија Карађузовић, Марко Гураши трг., потпор. Ристо Стојановић, Тахо Лакоћ трг. и Косто Мартиновић по 5 перп., Махмут-бег Омербашић 4 перп., Нико Дебеља председник општине 3 перп., Мустафа Љуца бријач 2·20 перп., Митар Иличковић трг., Зефа Ђокић трг., Марко Ногић трг., Шан Милета трг., Ђок Мислоца трг., Мино Дивановић трг., Бећир Омер Лоца трг., Томо Шкопеља трг., Марко Ђурашковић трг., Шпиро Загарчанин трг., Нико Филиповић, трг., Јагош Перишић трг., Јако Никезић, Брахо Бећов, трг., Косто Дабановић трг., Емро Дивановић трг., Нуш Ђетковић трг., Блажо Пламенац, Зефа Иличковић, Саво Никач, Ж. Марка из Спича, Мехмед Зејбек, Јашо Омербашић, Зеф Пала, кап. Крцул Војводић, Јосиф Андрић, Гаспар Јововић, кап. П. Вукмировић, Ј. Дабановић и Осо Дивановић по 2 перп.; Марко Дритановић 1·50 перп.; Митар Мардуновић Гаспар Дритановић, Рамо Тулов, Гаврило Секулић, Цано Карађузовић, Блажо Пећар, Саво Радовић, Палок Марку, Мило Демировић, Омер Пероћ, Мусто Лакомица, Мехмед Прцоња, Брахо Алов, Андрија Ђетковић, Сулчо Каџила, Заганар, Марко Мартиновић, Бернандо Витић, Осман Кокочић, Стево Дабановић, кап. И. Вретиновић, Стеван Ђурашковић, Лука Мијушковић, Нико Вујановић, Суљо Бећовић, Мурто Шаин, Н. Н. и Ђуро Ивовић по 1 перп.; Спичанин и Омер Вракић по 40 пара; Ристо Пећар 50 пара, Талип алвација 20 пара.

Из општине лимјанске, скупили оф. Мирко Клисић и кмет Ј. Чешљар:

Саво Чешљар 6 перпера, поп Ђуро Клисић 5 перп., Митар Шпадијер 4 перп., Иво Свеклоћа, Јоко Вулетић и Иво Косовић по 3 перп., Јоко Клисић, Мило Клисић, Илија Клисић, Иво Косовић, Марко Милић, Станко Боковац, Митар Вуко-

савовић, Саво А. Ђурановић, Нико Ђурановић, поп Саво Клисич, Јоко Бошковић, Мило Бошковић, Машо Бошковић, Илија Шоровић, Раде Шоровић, Саво Милић, Митар Свеклоћа, Саво Свеклоћа, Јоко Вулетић, Илија Косовић, Раде Косовић, Мирко Цаковић, Иво Свеклоћа, Нико Ивановић, Јоко Ивановић, Машо Свеклоћа, Иво Свеклоћа, Нико Шпадијер, Стана Крекуна, Ђуро Шоровић, Ђуро Милић и Емилијо Талијанац по 2 перпера; Милан Божовић, Перо Божовић, Јоко И. Божовић, Јоко М. Божовић, Андрија Вулевић, Нико Вулевић, Саво Николић, оф. Мирко Клисич, Мићо Клисич, Саво Клисич, Саво Милић, Мићо Клисич, Нико Куртовић, Иво Милић, Иво Лалић, Мило Лалић, Булица Клисич, Иво Боковац, Нико Боковац, Косто Вуксановић, Ђуро Вуксановић, Јоко Чешљар, Стеван Никић, Раде Никић, Саво Ђурановић, Илија Ђурановић, Саво М. Ђурановић, Лука Ђурановић, Саво Никић, Ђуро Никић, Марко Улићевић, Нико Улићевић, Јоко Улићевић, Јошо Дарчевић, Мило Лоровић, Нико Крстовић, Стеван Николић, Нико Николић, Саво Крстовић, Крсто Николић, Саво Бошковић, Нико Шоровић, Мило Шоровић, Иво Шоровић, Андрија Милић, Перо Милић, Марко Милић, Мило Милић, Јошо Милић, Саво Милић, Јоко Милић, Ђуро Милић, Иво Свеклоћа, Стеван Свеклоћа, Перо Свеклоћа, Марко Драгишић, Иво Драгишић, Васо Вулетић, Митар Косовић, Митар Р. Косовић, Мара Учарковића, Митар Ивановић, Ристо Свеклоћа, Машо Ивановић, Лука Ивановић, Саво Ивановић, Лабуд Свеклоћа, Перо Шпадијер, Нико Крекун, Мирко Крекун, Нико Ђуровић, Лука Андрић, Раде Андрић, Саво Капа, Ђуро Капа, Мило Пејановић, Илија Пејановић, Васо Пејановић, Иво Пејановић, Перо Божовић, Мило Божовић, Марко Вукановић и Лазо Божовић по 1 перпер. — Свега перп. 2168:28.

ТЕЛЕГРАМИ

Посјете Краља Петра

Петроград, 14. марта. О посјети Краља Петра у Русији издан је овај руски званични комунике:

Дочек краља Србије у Русији даје доказа за чврстоћу традиционалних веза између обадвије државе, које су блиске једна другој и по вјери и по сродству њихових народа, као и по заједничким историјским успоменама.

У разговорима српског и руског министра спољних послова претресана су разна питања, која се тичу обадвију влада и установљено је, да се са обадвије стране главна важност приписује одржању мира и реда на Балкану.

По увјерењу српске владе миран и слободан развитак независне Србије међу осталим балканским државама наћи ће јаку потпору учвршћивању добрих односа са Турском. У исто вријеме труди се српска влада, да и са Бугарском и осталим својим сусједима одржава сличне односе. Руска влада, која са искреним симпатијама прати све напоре Србије, указиваће јој на овом путу као и у прошлости своју моралну и стварну помоћ. На тај начин ће и посјета краља Петра у Петрограду у општој политичкој ситуацији значити елемент мира и једнодушности.

Петроград, 14. марта. Краљ Петар отпутовао је синоћ у Москву. До жељезничке станице испратили су краља велики књажеви и министри Столипин и Извољски, а цар се је с краљем опростио јуче у Царском Селу.

Москва, 15. марта. Краљ Петар стигао је јуче изјутра. Дочекали су га војни и грађански великодостојници. Краљ је затим одвезао се у Велики Двор на Кремљу и присуствовао је након тога у катедрали свечаној служби Божјој.

Москва, 16. марта. Краљ Петар отпутовао је у Кијев.

Кијев, 17. марта. Краљ Петар приспио је овамо јуче послје подне. На жељезничкој станици дочекале су га мјесне власти. Краљ је посјетио катедралу, гдје га је поздравео владика, а за тим се је одвезао у Двор, гдје је био служен

објед. У вече је краљ био у позоришту. Варош је окићена, а у вече је било освјетљење.

Кијев, 18. марта. Краљ је синоћ отпутовао у Рени.

Букурешт, 19. марта. При доласку у Рени краљ Петар поздрављен је од изасланика краља Карола и румунске владе.

Биоград, 20. марта. Противно вијестима стране штампе изјављује се најодлучније са надлежног мјеста, да су сви српски кругови потпуно задовољни дочеком краља Петра у Петрограду. Питање, које се у штампи разноси односно орден, нема никаквог основа, јер је цар Никола за вријеме свечаног обједна носио орден Карађорђевог звијезде, који му је био подарен још у 1908. години. Сви гласови о абдикацији краља Петра и другим промјенама по повратку краљеву, злонајмерно су измишљени.

Софија, 20. марта. Пароброд, на коме се налази краљ Петар, стигао је синоћ у Свиштов, гдје се је усидрио и преноћио.

Петроград, 20. марта. Краљ Петар, остављајући Русију, упутио је из Ренија цару депешу, у којој одушевљеним ријечима благодари на топлој дочеку у Русији.

Солун, 19. мар. Генерал Цавид-паша јавља, да је у вилајету косовском несигурност све већа ушљед арнаутских чета, које сваки дан бивају бројније. Становништво у Пећи одбија плаћање дације.

Рим, 19. марта. Луцати је саставио ново министарство, у коме је Сан Ђулиано узео инострану дјела.

Рим, 19. марта. Њемачки канцелар Бетман-Холвег и министар иностраних дјела Сан Ђулиано састаће се јутра у Фиоренци.

Цариград, 16. марта. Бугарски краљ и краљица, пошто су се срдочно опростили са султаном, отпутовали су у Софију.

Будимпешта, 16. марта. У маџарском селу Екерито догодила се у једној крчми приликом игранке грозна несрећа од огња. Запалило се мјесто, које је било ограђено даскама и служило за игранку. Огњак дохвати и хаљине на више играча и играчица, на што наста паника, у којој многе изгазише. Одједном се и усијани кров сруши и затрпа више стотина особа, које се нијесу могле спасти, јер су приређивачи игранке били заградили врата, да непозвани не би могли уљећи. До сад је нађено, да је изгорело 290 особа, а говори се да ће их бити и 400.

Атина, 17. марта. Краљ ће сјутра лично у камари прочитати своју посланицу. Одбор војне лиге потписао је закључак о распушту лиге.

Софија, 17. марта. Краљ Фердинанд и краљица Елеонора на повратку из Цариграда задржали су се у Пловдиву, а министри који су били у њиховој пратњи, приспјели су у Софију.

Цариград, 18. марта. У сједници камаре од 15. о. мј. министар грађевина извјестио је, да ће брзо доћи на ред претрес законских пројеката о Дунавско-Јадранској жељезници, као и о оној, која ће ићи из Битоља до једног јадранског пристаништа.

Аден, 18. марта. Менелик, цар Абисиније, умро је.

Атина, 18. марта. Краљ у присуству краљице прочитао је у камари посланицу односно сазива Народне Скупштине. Посланица је била пропраћена живим одобравањем.

Рим, 18. марта. Краљ је повјерио Луцати-у састав нове владе.

Катанија, 19. марта. Избацивање лаве из Етне бива све јаче.

ОБЈАВА

Пошто се према ријешењу Министра Финансија и Грађевина од 20. марта 1910. год. Бр. 113. има расписати офертална лицитација за лифровање потребне количине соли за државу, Књаж. Црногорско Министарство Финансија и Грађевина позива овим све оне, који су вољни да се лифровања соли приме, да се у томе циљу са писменим офертама, у којима ће бити означене најниже цијене за со, коју хоће да лиферују, обратe **Књажевском Министарству Финансија и Грађевина за монопол соли** најдаље до 15-ог априла тек. год. по старом календару закључно.

Оферти примљени на пошти цетињској послје тога рока, неће се узимати у обзир.

Услови који имају важити за лифровање соли и који ће ући и у уговор, који се има са лиферантом закључити, следећи су:

1. Лиферант се мора обвезати, да лиферује држави годишње свагда на вријеме око 3,000,000 (три милијона) килограма соли, а у случају државне потребе и преко ове количине још 1,000,000 (један милијон) килограма;

2. Со мора бити чиста, сува и прегодишња, и одговарати у свему мустри, која ће се уз оферт Министарству послати, а која ће се у случају закључења уговора чувати завијена у два пакета под печатима Министарства Финансија и лиферанта по један примјерак код обадвије уговарајуће стране;

3. Лиферант се обвезује, да сву предају соли изврши франко бордо у Бару по горе утврђеној цијени, постављену на чекр лађе (sotto paranco) у врећама, које морају бити одмах примљене и повраћене лиферанту, или са једнаким врећама замијењене. Министарство Финансија узима на себе обавезу, да свагда послје авизирања о доласку брода, натовареног сољу издјелује код компаније у Бару, да се за дотичну лађу стави на расположење мјесто погодну за искрцавање, но не узима обавезу за плаћање лучких и осталих такса, које се за то Управи Порта морују плаћати. Пријем соли од стране државне вршиће се одмах послје извршеног премјера на ваги;

4. Ако се со не би на вријеме истоварила, те услед тога били проузроковани већи трошкови, због дужег задржавања лађе, ти већи трошкови имају пасти на терет онога, који је узрок одуговлачења. У случају, да је одуговлачење проузроковано тиме, што лиферант није све за искрцавање припремно, пашће трошкови на њега, а у случају, ако кривица није до лиферанта, пашће трошкови на државу, а лиферант је дужан да плати само за оно вријеме, које је потребно, да се у нормалним приликама лађа растовари, рачунајући да се дневно мора истоварити по четири стотине квинтала са једне лађе, а двије хиљаде квинтала са вавора, не рачунајући ту недељне и празничне дане.

5. Лиферант мора свагда стављати држави на расположење у Бару довољне количине соли, тако да у свако доба у свима магацинима државним мора бити укупно најмање 1,000,000 к.грама (један милијон килограма) соли.

Чим би ова количина услед недовољног или нетачног лифровања спала испод једног милијона к.грама, држава може на рачун лиферанта купити со на другој страни и то у једанпут највише до 500,000 к.грама (петстотина хиљада килограма). Ове појединачне набавке соли од стране државе на штету и рачун лиферанта не прекидају закључни уговор о лифровању, но ако би се десило случај, да лиферант три пут задоцни са лифровањем не рачунајући ту задоцнења услед више силе (force majeure) држава може уговор са лиферантом раскинути и на његову штету и рачун набављати со на другој страни за све вријеме докле уговор о лифровању не истекне.

6. Чим количина соли укупно у свим државним магацинима у земљи услед потрошње падне на најмање 1,250,000 (један милијон двије стотине педесет хиљада) килограма, Министарство Финансија је дужно, да лиферанту учини телеграфско саопштење, да со лиферује, и тада је обавезно, да од лиферанта прими највише толико соли, да укупна количина соли, која се налази већ у магацинима државним заједно са оном количином соли, која се том приликом лиферује, не прелази 2,000,000 к.грама (два милиона килограма).

Исто тако лиферант има право да захтијева од државе, да му свагда прими со и без позива од стране Министарства поменутог у предној тачци, но количина, која му се у том случају мора примити, може бити највише толика, да заједно са оном количином соли, која се већ налази у свима држ. магацинима, не прелази 2,000,000 к.гр. (два милијона килограма).

7. У случају више силе, ако со на вријеме није могла приспјети, Министарство Финансија је овлашћено, да на трошак

и рачун лиферанта може на другој страни со набављати тек онда, кад укупна количина соли у свима државним магацинима падне на 600,000 (шест стотина хиљада) килограма, што ће се пуноважно утврђивати званичним извјештајима Одсјека пореско-царинске управе за монополе и таксе.

8. Лиферант је дужан да при поласку брода саопшти царинарници телеграфски, да је брод кренуо и при каквом времену, како би се могло све припремити што је потребно за истовар и транспорт соли. У случају, да се ово саопштење не учини на вријеме, лиферант ће платити 500 (пет стотина) перпера, на име конвенционалне казне, којом ће се сумом покривати евентуално већи трошкови, који би због неблаговремене набавке радне снаге или превозних средстава били за државу проузроковани.

9. Уговор се има закључити на 6 (шест) година, но држава има права, да га и прије рока раскине и то одмах у случају тачке 5. овога уговора без икаквог отказа, а са откозом од двије године у случају ако би сама држава подигла сопствене солнице или дала некоме концесију у томе циљу.

Лиферант, пак, има право, да раскине уговор само онда, ако би држава у три случаја била у застоју плаћања лиферанту према одредбама овога уговора за лифровању со.

10. Плаћање од стране државе за примљену со вршиће се без икаквих одбитака.

Лиферант није дужан да плаћа никакве порезе или друге какве дације или таксе за послове, који потичу из закључења и извршења овог уговора.

Исплате се морају лиферанту извршити најдаље у року од три мјесеца од дана када је дотична количина потпуно примљена. Као дан потпуног пријема једнога товара сматраће се онај дан, када је и посљедна количина соли из лађе изнијета у магацине или утоварена у кола за транспорт у унутрашност земље.

11. За гаранцију тачног испуњења свију уговорних одредаба, а нарочито у циљу брзе исплате конвенционалних казна као и разлика у цијени соли, које се буду платиле у случају неуредног лифровања од стране лиферанта (тачке 5. и 7. уговора) лиферант се обвезује, да положи на име кауције у готову новцу 20,000 (двадесет хиљада) перпера.

12. За суђење свију спорова и расправу свију спорних питања, која би потицала из закључења, извршења или невршења овог уговора, обје уговорне стране признају надлежност изборног суда (арбитраж), који ће се обавртити на Цетињу или у Бару и чије су одлуке извршне и обавезне за обје уговарајуће стране искључујући свако право апелате.

За изборни суд свака уговарајућа страна именује по једно лице за судију, а оба тако именована лица бирају треће лице, које функционише као председник суда.

У случају, да се о избору председника не би постигла сагласност овога ће именовати Књ. Цр. Велики Суд по тражењу оне уговорне стране, која је изборни Суд за расправу извјесног спора тражила. Ако она уговорна страна, која је позвана на изборни суд, не би у року од 20 дана по писменом саопштењу послала на Цетиње лице одређено за судију или га никако не би одредила, она страна уговорна, која је спор повела, може у том случају спор изнијети пред надлежни државни суд на Цетињу или у Бару, чију надлежност у оваквим случајевима обје уговарајуће стране овим признају.

13. Лиферант је обавезан, да у року од три мјесеца по примљеном предњем саопштењу преда држави у Бару најмање 1,500,000 (један милијон и пет стотина хиљада) килограма соли, а све остале одредбе уговора имају се у целини испунити до краја шестог мјесеца од дана када уговор буде потписан.

Из Канцеларије Министарства Финансија и Грађевина. К. Бр. 113 20. марта 1910 године.

ОГЛАС

Ставља се до знања ванредним ученицима ове школе, да најдаље до 15. фебруара тек. године измире дуг за Трг. Рачуницу, која им је већ у децембру прошле године послата, у противном биће им дуг од платте задржан.

Они пак који нијесу добили пом. Рачуницу нека се директно обратe књижари А. Рајнвајн и Ком. Цетиње.

Исто тако који жели купити „Јавно Право“, од д-ра Куманудија, оба дјела нека се обрати књижари *Мартинковић* и *Иванишевић*, Цетиње.

За писана предавања, нека се ученици обраћају са тачном адресом искључиво г. Божини Бацановићу, писару Вел. Суда.

Број 135. Из канцеларије Управе Школе за фин. и административне чиновнике, 29. јануара 1910. г. Цетиње. 5.5

ОБЈАВА

Овд. Отоманска Легација, својим дописом од 27. фебруара (12. марта п. н.) тек. год. Број 12078/36., извјестила је Књ. Министарство Иностранних Дјела, да је забрањен прелазак с оружјем у Скадарском Вилајету, што се саопштава свима заинтересованим, ради знања и управљања.

Из канцеларије Књ. Министарства Иностранних Дјела. Цетиње. 2,5

СУДСКИ ПОЗИВ

21 априла 1910. г. у 8 сахати прије подне отпочеће јавна расправа у Подгоричком обласном суду, због злочина убијства, извршеног над Петром Лудинијем Прелевићем, из Строчва, у Кучима од стране његове одбјегле жене Стаке, рођене Миличић, из Лијеве Ријеке, у Васојевићима.

С тога се убица — одбјегла Стака позива, да престане реченог дана овоме суду ради одбране, у противном случају суд ће донијети заочну пресуду на њену штету.

Број 930—V. 1909—16.

Подгорица, 5. фебр. 1910.

— Књ. Обласни Суд —

за предсједника, — судија,

3,3

С. Радуловић.

СУДСКИ ПОЗИВ

У смислу досадашњег ријешења овога суда, број и ознака доњи, овим се позива одбјегли Ђорђије Д. Николопоп, грчки подајник, из Вира, а сада непознатог пребивања, осумњичени за крађу полица Косту Марковићу из Вира, да на дан 21. априла тек. год., у 9 сати прије подне предстане овоме суду, ког ће се дана одржати јавна расправа, по дотичном спору, с напоменом, да ће суд и на случај Николополова непредстанка донијети заочну пресуду („in contumaciam“), сагласно законским прописима о томе.

Број 89. V—1910—13.

У Ст. Бару, 9. марта 1910. год.

— Књ. Обласни Суд —

за предсједника

судија Ђ. ИВОВИЋ.

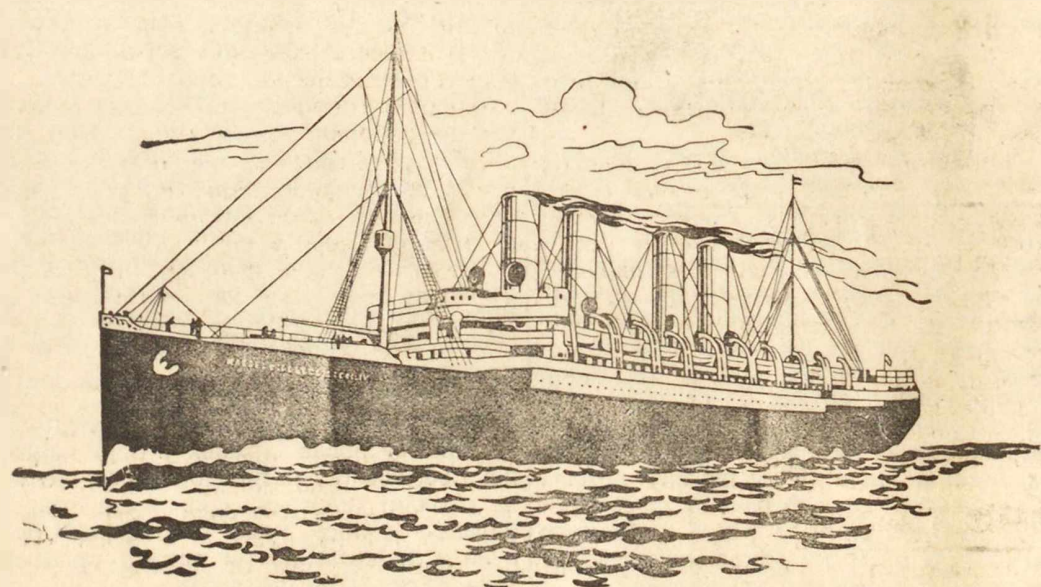
1,3

Приватни огласи

Сваковрсне **ДОПИСНЕ КАРТЕ** на велике и мале количине, разне **НОТЕСЕ** за цеп,

ПРОТОКОЛЕ за трговце и трговине, као и разне писаће и друге канцеларијске потребе, — продаје и разашиле по унутрашњости.

Књижара: **Мариновића и Иванишевића, Цетиње.**
P. 35 бр. 151 2,4

ОБЈАВА

Ријешњем Књ. Црногорског Министарског Савјета од 4. септембра о. г. број 334.

Сјеверо-Њемачки Локд, Бремен,

добило је дозволу да отвори своју Агенцију на Цетињу за преважање оних црногорских путника који са исправним документима намјеравају путовати у Америку.

Сјеверо-Њемачки Локд положио је Књ. Црногорском Министарству Финансија

20.000 круна

за гаранцију да ће све своје обавезе правилно вршити, и да ће сви црногорски путници уживати на путу исте удобности и законске заштите као и њемачки путници.

За заступника у Црној Гори назначен је

Господин Косто М. Лучић, Цетиње,

који ће свакога бесплатно обавијестити о свему што се тиче путовања у Америку, а по жељи, путника продавање и жељезничке карте за ма које мјесто у унутрашњости Америке.

Пошто је рад Сјеверо-Њемачког Локда у Црној Гори утврђен дозволом Књ. Црногорске Владе **искључена је свака превара и спекулација са путницима**, што су досад разни варајући агенти чинили, те поменуто друштво моли свакога Црногорца, који намјерава путовати у Америку, да се само обраћа г. Лучићу на Цетињу, који ће га о свему правилно обавијестити и упутити.

Јанко Спасојевић

АДВОКАТ — ПОДГОРИЦА

Част ми је овим извјестити поштовану публику, г. трговце и све оне, који имају ма каквих било правних послова код судова или других власти у Књажевину, да сам отворио у Подгорици правозаступничку канцеларију и да примам на заступање све парнице и друге послове, који спадају у правну струку.

Сиромашнима дајем савјете и упуства бесплатно. Писма и друго могу се шилати и на „Цетиње Хотел Рајвајн“, као и тражити обавјештења. P. 74 бр. 107 4,5

НОВ ОМНИБУС у *сикало зашворен, са добрим коњима*, — полази сваки дан у 8 сати јутром за Ријеку — у вези је са парабродом. — сваки дан у 3 сата по подне креће од Ријеке за Цетиње.

Цијене за особу — од Цетиња за Ријеку *перјера 1'60* од Ријеке за Цетиње *2 перјера*. Билети се добијају на Цетиње: код Ноц Радоја; на Ријеку: код Ђон Маља.

Вођа брза и сигурна. Ријека.

БОЖО РОГОШИЋ
власник омнибуса.

P. 72 бр. 157 2,3

ПРОДАЈЕМ све моје непокретно имање у Пиперима.

Повољне цијене. Ко жели купити цијело или дјелимице, нека се обрати најдаље до 15. априла

Вукашину Б. Божовићу
Цетиње

P. 25 бр. 173 2,3

„ЦЕМЕНТ“

ФАБРИКА ЦЕМЕНТА ПОРТЛАНД

СПЉЕТ

Трг воћа

нуди свој изврстан производ уз најповољније услове.

П. п. Бр. 161 2,14

АНИНГЕР & К°

ТРСТ

(Anninger & Co Trieste)

Via S. Nikolo 10

Велико складиште ловачких и

ратних пушака. —

Оригиналних Gasser-ових

револвера израђених код фабрике Leopold Gasser у Бечу,

најновијих американских револвера и аутоматичних пиштоља, и сваке врсти. Нови

илустровани ценовник, шаљемо на захтјев и бадава и франко.

П. п. Бр. 293 13—20

AVOCAT

ALEXANDRE K. MATANOVITCH

(Cettigné — Monténégro)

plaide devant tous les tribunaux.

P. 11 Бр. 126 4,5

ОГЛАС

Прва Никшићска Штедионица

намјерава да подигне у Никшићу

једну нову грађевину за канцеларију и др. потребе.

За тај циљ одржаће Штедионичка управа у садањој канцеларији лицитацију на 2. маја 1910. год.

Сваки квалификовани предузимач, који жели учествовати у овој лицитацији, дужан је предходно положити каузију од *четири хиљаде перјера* у готовом новцу или у непокретности. Каузија ће се истог дана свима предузимачима повратити, а задржаће се понудиоца најниже цијене, ако би цијена Управном Одбору била повољна.

Предрачун, планови и услови могу се виђети сваког радног дана у канцеларији Штедионице.

Никшић, 15. марта 1910.

УПРАВА

Прве Никшићске Штедионице.

П. п. бр. 184 1,4

НАЈБОЉИ ЕТЕРНИТ

ИТАЛИЈАНСКОГ ЕТЕРНИТског Друштва из БЕНОВЕ као такав — одобрен је као најбољи на анализу у Париз. За потврду увјерења, важи најбоља препорука овог етернита, што ће се Дом Књажевске Владе покрити поменути етернитом.

Овим објављујем да сам заступник поменутог Етернитског Друштва из Бенове, за Црну Гору. Које је потребит најбољи етернит нек се обрати потписатом,

Цетиње.

П. п. бр. 190 1,5

Петар Дрецул.

ОБЈАВА. Продајем кућу, шест и по рала ливаде, пола рала бостана под водом, два листосјека горе, неколико метеха, у којем простору има неколико коријена лоза и других воћака.

Сва горња имовина налази се у селу Мартињићима. Ко би желио купити нека се потписатоме обрати пријави за погодбу.

Подгорица, 15. марта 1910.

P. 51 бр. 181 1,3

МИЛОШ РАДОВИЋ.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег никад незаборављеног сина, односно брата и ђевера.

† Милована Р. Новаковића

који се 26 нов. 1909 г. у 25 год., најљепшем цвијету своје младости пресели у вјечност приликом путовања за своје драго отачаство у Буенос-Ајрес, Јужној Америци.

Добивши немили писмо да је своју болом уморену душу испустио на рукама свога брата Шћепана Новаковића, видимо како браћа Црногорци материјално притијечу у помоћ како ће љепше ожалити и сахранити милог им покојника. За то овим путем сматрам за особиту дужност посебно појединцима захвалити за њихову указану помоћ.

Неизмјерна и доживотна хвала г. Видаку Пејовићу, који је поред 25 кр. прилога за 2 мјесеца покојника у својој гостиници бесплатно држао.

Неизмјерна хвала: Јагошу Павићевићу, који даде 30 кр., Ђорђију Јовановићу даде 25 кр., Ристу Радуловићу, Филипу Шарановићу, Благоли Пејовићу, Филип Радуловићу, Миловану Вуковићу, Перу Миличковићу, Радулу Павићевићу, Ристу и Новаку Шарановићима, Миру Радовићу, Радосаву Ковачевићу, Петру Павићевићу, Мићу и Боју Жуњићима, Ђорђију Ковачевићу, Илији и Миму Павићевићима, Радоњу Станишићу, Новаку Јовановићу, Ђетку и Веку Јовачевићима, који дадоше по 20 кр.

Раку Станишићу и Ђоки Радонићу дадоше по 12 кр., оф. Ристу Радуловићу, Мату Радуловићу, Станку Драгићевићу, Митру Пејовићу, Лазару Ђешковићу, Саву и Божини Катнићима, Илији Ђуровићу, Илији Радовићу, Живку Брајовићу, Милосаву Радоњићу. Новици Катнићу, Петру Кузмани, Шпиру Ковачевићу, Петру Драгојевићу, Николи и Војину Брајовићима, Виду Јовановићу, Машу Јумовићу, Јагошу Живаљевићу, Крсту Павићевићу, Тому Павићевићу, Ђуру Батрићевићу, Марку Радуловићу, Боју Божовићу, Петру Лајовићу, Миливоју Ђетковићу, Јовану Секулићу, Миру Бошковићу, Ђорђију Јовановићу, Нову Павићевићу, Бећуру Шутковићу, Савићу Јовановићу, Ђукану Шалетићу, Радонану Вушковићу, Војину Јовановићу, Милошу и Јовану Ђурчићима, Стојану Радонићу, Боју, Мијајлу, Луки, Раду и Бошу Јовановићима, Илији Пешићу, Мијајлу Поповићу Ђорђију Павлићу, Митру Раичковићу, Веку и Пају Шарановићима, Радвану Павлићу, Тјодору Павлићу, Милошу Батрићевићу, Саву Брајовићу, Милошу Павићевићу, Раду и Видаку Павићевићима, Митру и Крсту Симоновићима, Марку и Вуду Паушевићима, Стевану, Ристу и Марку Вукадиновићима, Крсту Баровићу, Николи и Митру Кажичама и Саву Ђурковићу, који дадоше по 10 кр., Радивоју Радошевићу даде 6 кр., Крсту и Саву Беговићима и Ристу Раичковићу дадоше по 5 кр., Марку Ђуровићу и Мају Радовићу дадоше по 4 кр., Шћепану и Перу Новаковићима који дадоше по 50 кр. Хвала: прјатељима, кумовима и познаницима нашим, који писменим и телеграфским путем учествовахе у нашој големој жалости. Хвала Бјелопавлићима и Пиперима, који за осам дана великим трупима покојника оплакиваху.

Вјечита благодарност свакоме, који покојника у боловању походио и како било њега се опоминуо.

Нека је поново хвала оним, који су и који ће се сјетити покојника као друга у Америци.

Д.-град Сушица, 3. марта 1910. год.

Ожалошћени: отац **Радивоје**, мајка **Петрана**, браћа: **Блажо** и **Љубо**, снахе: **Милица** и **Маша**, са осталом родбином. P. 420 бр. 174 1,1

ЗАХВАЛА

Приликом наше најновије фамилијарне недаће, која нам је позинједила многе срчане ране и нову толико тешку начинила, приликом смрти и погребна нашег никад незаборављеног

† Мила Б. Вулетића

који послје кратког боловања премину у Подгорици 27. прошлог мјесеца у 26. години живота, необично нам је тугу ублажила духовна помоћ, која нам је и иначе, а особито саучешћем узаката, те увијем искрено захваљујемо:

Г. д-ру Митру Радуловићу, који се својски заузимао, да покојника отме смрти; чиновништву и грађанству подгоричком уопште, које је Мила у болести похађало, на глас о његовој смрти похитало да нам изјави саучешће, а приликом спровода лијеса ка Голубовићима испратило га у великом броју са заст. обл. упр. г. бриг. В. Лазовића на челу;

Неизмјерна хвала браћи Зећанима, који снагда готови поједилити с нама и радост и жалост то и овом приликом особито показаше, дошавши над покојником у необичном броју и ожаливши га искрено, братски;

Особита хвала пријатељима са Цетиња и из Подгорице, који не пожалише учинити толики труд и дођоше на погреб;

Хвала свијема са стране, који нам телеграфски, писмено, а доцније и лично изјавише саучешће. Голубовици — Цетиње, марта 1910.

Ожалошћени: стриц **Сава П. Вулетић**, братучед капетан **Никола Вулетић** — сродбином. P. 196 бр. 189 1,1

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

До дна душе, потресени и цвијејени смрћу нашег нигда незаборављеног и неспрежљеног, сина односно супруга и брата нашег милог

† НИКА

који после дугог и тешког боловања премину у најрепше доба, у цвијету младости у 27 години испусти своју напашену душу и нас за навјек у жалости и црно зави.

Што увијем путем имамо да захвалимо и благодаримо Њ. Краљевском Височаству Књагини Миљени на указаном саучешћу и послатом мртвачком сандуку. Особита хвала Престољонашљеднику Књазу Данилу на указаном нам саучешћу, хвала Њ. Височаству Књазу Мирку на саучешћу у нашој великој жалости. Хвала грађанству Ријечком и околини, хвала Цеклињанима и браћи Газиводама.

Хвала нашим кумовима и пријатељима на израженим телеграфским саучешћима. Хвала свима и свакоме, који дођоше и нашег милог Ника својски оплакали и ожалише.

Ријека, 15. марта 1910. год.

Ожалошћени: мајка **Васа**; супруга **Ана**; браћа: **Мило** и **Панто Газиводе**; сестра **Марија** и остала родбина. P. 145 бр. 183 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

С болом у души извјештавамо своје пријатеље и познанике, да су наши нигда незаборављени синови, односно браћа

† Ђуро и † Крсто — Павловићи

б. овог мјесеца изненадно погинули — као невинне жртве — у својој радњи, први у 22. а други у 16 години својих млађаних живота.

Сматрамо за снету дужност изјавити вјечиту благодарност Њ. Преосвештенству Епископу Г. Кирилу Митровићу, који нас лично посјети и утјенителним изразима нашу тугу ублажи.

Неизмјерна благодарност госп. д-ру Контину на свесрдном заузимању; такође госп. д-ру Матановићу, који с Цетиња похита, да би нашег незаборављеног Крста од смрти отргли.

Срдчна благодарност свештеницима: г. г. Милановићу, Вукотићу, Врачару и Ђакону Шиљку, који чинодјелствоваху, док покојника матери земљи предадосмо.

Брацка хвала мјесном учитељству, који са ђацима спровод увеличаше.

Искрену благодарност изјављујемо Занатлијско-Радничком Удружењу, које корпоративно под својом заставом спровод увелича, и са покојницима — као с другарима над гробом се онако дирљивим говором опрости.

Особита хвала овдашњем чиновништву и грађанству обојега пола, као и Горњеполцима, који у највећем броју нас посјетише, наше покојнике ожалише и спровод увеличаше.

Хвала нашој браћи Павловићима, који од Таре похиташе, да тешку тугу заједнички лакше носимо.

Доживотно смо благодарни свим пријатељима и познаницима, који нам писмено, телеграфски или усмено узеше учешћа у овој нашој превеликој жалости.

Никшић, 12. марта 1910.

Ожалошћени: отац **Ристо**; мајка **Стане**; браћа: учитељ **Павле** и **Лазар**; сестре: **Видосава**, **Марица**, **Даница**, **Јованка** и **Јелена** са осталом родбином. P. 225 бр. 187 1,1

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Дубоко потресени смрћу нашег нигда неспрежљеног сина, мужа, брата, ђевера, оца и стрица

† Филипа Никова Мартиновића

који се 15. фебруара, ов. год. ненадном смрћу пресели у вјечност у Америку, Калифорнија, у 48 години живота — сматрамо за особиту дужност и увијем путем захвалити: грађанству вароши Цетиња и пријатељима: Доњокрајцима, Љуботинанима, и Боковљанима, који на тужни глас смрти покојникове многобројно дођоше и покојника ожалише. Нека је вјечита хвала нашој браћи Бајицама, који онако братски покојног Филипа ожалише. Вјечита хвала Бајицама и другим Црногорцима, који покојника онамо у далекој земљи ожалише и сахранише. Особита хвала г. г. Павлу Вукосавићу и Марку Ф. Мартиновићу, који се са покојником надгробнијем говором опростише.

Доживотно благодарност свакоме, ко год нам указа саучешће у нашој превеликој жалости било лично, телеграфично или писмено, чиме нам у много тугу ублажише.

Бајце, 18. марта 1910.

Ожалошћени: мајка **Маке**; супруга **Јоке**; браћа: **Блажо** и **Ђуро**; сестре: **Јоке**, **Стане**, **Ике**; снаха **Милица**; синови: **Јован**, **Божо** и **Стеван**; кћер **Апђе**; синовици: **Душан** и **Марко**; синовице: **Љубица**, **Марија** и **Киће**. P. 171 бр. 188 1,1

П. п. Бр. 356 5—6